

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**CSEPREGI ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
KÖZÖS IGAZGATÁSÚ KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNY**

2014. január 01.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető adatok	
1. A módosítás törvényi háttere	4.
2. Az intézmény adatai	4.
I. Bevezető	5.
II. Az intézmény kialakítása	7.
III. Intézményünk pedagógiai elvei	10.
IV. Gyermekkép	12.
V. Óvodakép	14.
VI. Az óvodai nevelés feladatai	16.
1. Az egészséges életmód kialakítása	17.
1. 1. Gondozás	18.
1. 2. Lelki egészség	23.
1. 3. Környezettudatos magatartás, környezetvédelem	24.
1.4. Az anyanyelvi nevelés, és az értelmi fejlesztés megvalósítása	28.
VII. Az óvodai élet megszervezésének elvei	29.
VIII. Az óvodai élet tevékenységi formái, és az óvodapedagógus feladatai	37.
1. Játék	37.
2. Vers, mese	42.
3. Ének, zene, énekes játék	45.
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	48.
5. Mozgás	50.
5.1. Mindennapos testnevelés	55.
6. A külső világ tevékeny megismerése	57.
7. Munka jellegű tevékenységek	62.
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	65.
IX. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	67.
X. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	73.
XI. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei	78.
1. Óvodánkba integrálható sajátos nevelési igényű gyermekek köre	79.
2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlődésének elvei és feladatai	79.
XII. Bölcsőde	82.

XIII. Pedagógiai programunk nyilvánossága	84.
XIV. Pedagógiai munka külső és belső ellenőrzésének rendje	84.
XV. Pedagógiai programunk bevalásának vizsgálata	86.
XVI. Legitimációs záradék	87.
XVII. Érvényességi rendelkezések	88.

AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. A módosítás törvényi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- 2012. évi CXXIV. Törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet tervezett módosításának szövege
- A kormány 363/2012. (XII. 17.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Az emberi erőforrások minisztere 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról

2. Az intézmény adatai:

- Az alapítás éve: 2013. január 01.
- Az alapító szerv neve, és székhelye: Csepreg Város Önkormányzata, 9735 Csepreg Széchenyi tér 27.
- Az intézmény neve: Csepregi Óvoda és Bölcsőde Közös Igazgatású Köznevelési Intézmény
- OM azonosító: 202462
- Törzsszám: 575308
- Az intézmény címe: 9735 Csepreg, Nádasdy u.15.
- A fenntartó által kiadott Alapító Okirat határozatának száma: 161/2013.(07. 11.)
- Az intézmény típusa: köznevelési intézmény, - óvodai és bölcsődei ellátás-
- Az intézmény jogállása: önálló jogi személy, az előirányzatok felett teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv.

A Pedagógiai Programot készítette: az intézmény nevelőtestülete

I. Bevezető

Az Alapprogram a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

A Pedagógiai Programunk kiegészül a kompetencia alapú óvodai nevelés programcsomag beilleszthető tartalmaival- a felépítés változatlan formában történő meghagyása mellett.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy az óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére, a gyermek pszichikus sajátosságaira kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Minden gyermeket (SNI, HH, HHH) - mint fejlődő személyiséget - gondoskodás és különleges védelem illeti meg;

- a gyermek nevelése elsősorban a **család joga és kötelessége**, s ebben az óvodák a gyermek egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez igazodva kiegészítő szerepet játszanak.

Figyelembe vesszük a szülőket megillető jogokat:

- A szülőt megilleti a nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga.
- Igényelheti, hogy a Pedagógiai Programról, és az óvoda tevékenységeiről tájékoztatást kapjon, illetve megismerhesse az óvoda Házi rendjét,
- Betekinthet az óvoda mindennapi életébe, tevékenységeibe, gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről tájékoztatást, neveléséhez tanácsot, segítséget kaphat.
- Kezdeményezheti a szülői közösség létrehozását és közreműködhet annak tevékenységében,
- Személyesen, vagy képviselői útján részt vehet az érdekeit érintő döntések meghozatalában.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben érvényesülhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében tartalmaz.

Az óvodánk nevelőtestülete elkészítette saját Pedagógiai Programját, amely megfelel az Alapprogramban foglaltaknak.

Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai Pedagógiai Programunk egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

A Pedagógiai Programunk elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, mert óvodánk sajátos nevelési igényű gyermek nevelését is végzi.

Pedagógiai Programunkban arra törekszünk kollégáimmal, hogy visszatükrözzük a társadalmi folyamatokat, és tudatosan tervezzük meg az oktatási törvény alapján munkánkat a XXI. század elvárásainak megfelelően.

A közös igazgatású köznevelési intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében (óvoda és bölcsőde) különböző típusú köznevelési intézmények feladatait látja el.

Fontos feladat, hogy ebben a munkában minden résztvevő megtalálja saját helyét és szerepét. Dokumentumunk minden nevelés-oktatás iránt érdeklődőhöz, pedagógushoz, szülőhöz, a fenntartó önkormányzatok képviselőihez szól, akik felelősséget éreznek, tenni tudnak, és akarnak is gyermekeinkért!

II. AZ INTÉZMÉNY KIALAKÍTÁSA:

Óvoda:

- 1987-ben épült az óvoda. Külön tornaterem is rendelkezésre áll a gyermekeknek. Udvarunk tágas, füves és kavicsos területek váltogatják egymást. Napfényes és árnyékos helyek is vannak. Az udvari játékok természetes anyagból készültek. Mesterségesen alakítottunk ki dombot is. Két nagyméretű homokozó biztosítja a homokjáték feltételeit. Nyáron zuhanyozási, pancsolási lehetőség is kialakított. Minden csoporthoz terasz tartozik, amely a csoportszobával összenyitható. A teraszok árnyékolása nem megoldott.
- A csoportszobák tágasak, világosak, berendezésük megfelel a mai kor követelményeinek. A bútor a gyermekekhez méretezett. Minden csoportnak külön öltözője és mosdója van. A játékelátás a csoportokban jónak mondható. A szemléltetőeszközök készlete évek óta stagnál.
- A logopédiai eszközök száma emelkedett, pályázaton nyert pénz felhasználásával. A logopédus a nevelői szobában dolgozik.
- A tornaszerek tárolását a tornaterem sarkának a leválasztásával oldottuk meg. Nincs elkülönítő és orvosi szoba.

Óvodánk adatai:

- Csoportjaink száma: 6 csoport, és 1 bölcsődei csoport.
- Férőhelyünk: óvoda-150 fő, bölcsőde- 12 fő.
- Csoportok szervezése: vegyes csoportok.
- Óvodapedagógusok száma:13 fő
- Kisgyermek nevelő és gondozó: 2 fő.
- Pedagógiai asszisztens: 2 fő
- Dajkák száma: 6 és fél fő
- Óvodatitkár: 1 fő
- Élelmezésvezető: 1 fő
- Gazdasági vezető: 1 fő
- Karbantartó: 1 fő
- Konyhai dolgozó: 5 fő
- Külső szakember: logopédus 1 fő

Bölcsőde:

- A bölcsődei szoba külön bejárattal, terasszal, udvarral rendelkezik. Az füves udvaron homokozó is található. 18 férőhelyen szakképzett gondozónők gondozzák - nevelik a 20 hetestől - 3 éves korú gyermekeket. Barátságosan berendezett gyermekszoba, szépen kialakított játszóudvar várja a kicsiket. A gondozáshoz a feltételek adottak.

Konyha:

- Konyhánkban az életkornak megfelelő ételeket szakképzett élelmezési szakemberek készítik, figyelembe véve az ételallergiás gyermekeket. Konyhánk edényzete elavult, felújítása folyamatos feladatunk.

Az intézmény gazdálkodási státusza:

- Az intézmény önálló maradvány-érdekeltségű költségvetési szerv, önálló gazdálkodási és bér gazdálkodási jogkörrel rendelkezik.
- Tevékenységéről és gazdálkodásáról a költségvetési szabályok szerint számol be, a fenntartó önkormányzatoknak.

Az intézmény alaptevékenysége:

- A bölcsődei gondozás-nevelés segíti a kisgyermek test, lelki, szociális, értelmi nevelését, fejlesztését.
- Biztosítja az óvodás korú gyermekek számára az óvó, védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciót.
- Hozzájárul a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődéséhez, az egészséges életmód kialakításával, és az esélyegyenlőség biztosításával.

Az intézmény felvételi körzete:

- A Közép-Répcementi Intézményfenntartó Társulást létrehozó önkormányzatok (Csepreg Város Önkormányzata, Tormásliget község Önkormányzata, Tömörd község Önkormányzata, Lócs község Önkormányzata) területe.
- Ezen túlmenően a fenntartó által meghatározott maximális létszámig fogadhat más településekről gyermekeket. Ez érvényes az enyhe fokban értelmi fogyatékos és egyéb SNI gyermekekre is.

Az intézménybe felvehető maximális gyermek létszám:

- Óvodában a közoktatásról szóló törvény alapján óvodai csoportonként maximum: 25 fő, de minimum 14 fővel is lehet csoportot indítani. Óvodánk 6 csoportja egy épületben működik, férőhelyünk 150 fő.

Működés:

- Szakképzett óvodapedagógusok, végzik a nevelő- oktató munkát az őket közvetlenül segítő és egyéb alkalmazottakkal együtt. Külső szakemberek is segítik munkánkat.
- Technikai dolgozóink is szakirányú végzettséggel rendelkeznek. A segítő személyzet aktív részese a gondozási, nevelési feladatoknak, partneri kapcsolatban vannak az óvodapedagógusokkal, egyetlen közös célként a gyermek érdekében.
- Óvodánk valamennyi dolgozóját hivatásánál fogva harmadik személyekkel szemben titoktartási kötelezettség terheli.

Egyéb jogi személy: az intézmény saját alapítvánnyal rendelkezik.

Az intézmény arculata:

- Településünk, és a térség lakói mindig nagy érdeklődéssel tekintettek a helyben működő intézményekre. Érdekelte őket az óvodások, nevelési körülménye, az intézmény sorsa. Ez a megállapítás különösen igaz napjainkban, hiszen Csepreg, fiatal városként intenzív társadalmi és gazdasági átalakuláson megy keresztül.
- Intézményünknek biztosítani kell az általános műveltség megalapozását, amit már óvodáskorban megalapozunk. Lehetővé kell tenni a gyerekek érdeklődésének megfelelő tevékenységeket, illetve biztosítani kell a kultúrához, művelődéshez való hozzáférést.
- Mivel az intézmény hosszú múltra tekint vissza, célunk az intézmény hagyományainak ápolása, ezért olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik boldogan, felszabadultan tudnak játszani, tevékenykedni szűkebb, és tágabb közösségükben.
- Ismerjék meg környezetüket, a kulturált viselkedés alapjait, tudjanak alkalmazkodni társaikhoz, felnőttekhez egyaránt, és szeressék és védjék a természetet.
- Fogadják el a másságot, segítsék beilleszkedésüket (sérült gyerekek, etnikum stb.).

Fontos a nevelőtestületünk azon törekvése, hogy a fenntartó romló gazdasági helyzete ellenére megőrizzük intézményünk értékeit, s továbbra is törekedjünk a fejlesztési lehetőségekre.

III. INTÉZMÉNYÜNK PEDAGÓGIAI ELVEI:

Az óvodában folyó nevelő munkánk pedagógiai alapelve, értékrendje, célja, feladata, eszköze.

Értékrendünk:

- Általános emberi értéként jelenik meg intézményünkben a szeretet, a tisztelet, az empátia, és a nemzeti identitás megtartása.
- Értékeink között továbbra is jelentős szerepe van az eddig kialakult hagyományainknak, melyek nagy múltra tekintenek vissza, mert jól kialakult óvodai hagyományrendszerrel büszkélkedhetünk, amik kapcsolódnak a város programjaihoz.
- A különböző szociális helyzetű családok számára biztosítjuk az esélyegyenlőséget.
- Nyitottak és toleránsak vagyunk a "mássággal" szemben. Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek számára az óvodai ellátást, illetve a szükséges fejlesztést.

Alapelveink:

- Alapelvünk, hogy az óvoda a gyermekért van, ezért nevelésünk gyermekközpontú.
- A tehetséggondozás mellett kiemelten kezeljük a fejlesztést és a felzárkóztatást, figyelembe véve gyerekeink egyéni fejlődési ütemét.
- Alapelvünk, hogy a harmonikus fejlődéshez biztosítani kell az egészséges életmódhoz szükséges alapfeltételeket.
- Lehetőségeink függvényében biztosítjuk a gyerekek mindennapos testi nevelését, mozgáskultúrájuk fejlesztését. A mozgás, a sport és a sportolás szeretetét, az egészséges életmód igényét igyekszünk kialakítani.
- Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is. Ezért alapelvként valljuk, hogy az óvodásainkat fel kell készíteni az életmódjukra vonatkozó helyes döntéshozatal képességére, az egészséges életvitel kialakítására.
- Nevelésünk eredményeként a másság elfogadása, a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást is kell, hogy jelentse.
- Valljuk, hogy a pedagógiai programunk megvalósításának egyik alapja az önmagát szakmailag, pedagógiailag folyamatosan fejlesztő óvodapedagógus közösség kialakítása.

Célrendszerünk, feladatrendszerünk:

Intézményünk cél- és feladatrendszerét elsősorban:

- A Kormány 363/2012. (XII. 17.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet határozzák meg.

Célunk, hogy biztosítsuk a feltételeit annak, hogy gyermekeink érzelmileg meleg, biztonságos, egészséges környezetben, egyéni személyiségükkel aktívan és örömmel éljék meg óvodai mindennapjaikat, ezért nélkülözhetetlen a szülői házzal való hatékony együttműködés.

Pedagógiai munkánk, és a tudatosan kialakított óvodai környezetünk, elősegítik az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges sokoldalú gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Ezek a célok kiegészülnek az **Alapító Okiratban** megfogalmazottakkal.

Óvodánk sajátos céljai:

- Tiszteljük a gyermekek emberi méltóságát, a gyermeki jogokat, ezért az óvodánk valamennyi dolgozója szeretetteljes magatartást tanúsít, szereti a gyermeket, türelmes, elfogadó, érdeklődő.
- Törekszünk a csoportokban a felnőttek állandóságára, a gyermekek biztonságérzete érdekében.
- A gyermeki és szülői jogokat a hatályos törvény előírásainak megfelelően biztosítjuk.
- Életkori sajátosságaiknak megfelelően fejlődjenek óvodásaink képességei, alakuljon ki helyes önképük.
- Jellemezze őket érdeklődés, nyitottság, rugalmasság, egyéni látásmód, az önkifejezés igénye, s a szépérzék.
- Őrizzék meg gyermeki aktivitásukat, fejlődjön kreativitásuk, vizuális befogadóképességük, térlátásuk, mozgáskultúrájuk, beszédképességük, logikus gondolkodásuk.
- Erősítjük a család és óvoda kapcsolatát,
- A pedagógusaink, a nevelőmunkát közvetlenül segítők és egyéb alkalmazottaink titoktartásra kötelezettek.

IV. GYERMEKKÉP

Mottó: „ A pedagógus király lehet a gyermek birodalmában, ha nemcsak törvényeket talál ki, hanem figyelembe veszi a gyermek törvényeit is.”

/Ansel Éva/

Az Alapprogram a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az Alapprogram a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul.

Ezek szerint:

- A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés:

- Gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

- Törekszünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának megerősítésére.
- Gyermekünk joga, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.
- A gyermekek számára biztosított jogok az emberi jogok különleges részterületét képezik.
- Minden gyermeknek joga van az élethez, szociális biztonsághoz, oktatáshoz, ahhoz, hogy szabad véleménynyilvánításhoz való jogát ne korlátozzák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe is vegyék.

Láthatjuk, hogy a gyermekek jogai elválaszthatatlan az emberi jogoktól, így e jogok mai tartalmát meghatározó **nemzetközi dokumentumok** sorában elsőként kell említeni

Gyermeki jogok:

- A gyermeket különleges védelem illeti meg.
- Olyan nevelést kell kapnia, mely lehetővé teszi, hogy egyenlő eséllyel fejlődhessen.
- Személyisége harmonikus kibontakoztatásához a gyermeknek szeretetre van szüksége.
- A gyermeknek joga van a játékhoz, adjunk erre mindig lehetőséget.
- A gyermeknek védelemre van szüksége az elhanyagolással és a durvasággal szemben.
- Joga van az egészséges élethez, fejlődéshez.

A Magyar Köztársaság Alkotmánya szerint a gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.

Pedagógusaink kötelessége, hogy nevelős és oktató munkájuk során gondoskodjanak a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségük kibontakoztatásáról.

Cél, hogy az óvodáskor végére, hogy minden gyermek számára zökkenőmentes legyen az óvoda-iskola átmenet.

V. ÓVODAKÉP

Az óvoda funkciói:

- Óvó- védő, szociális, nevelő, és személyiségfejlesztő funkció.
- Az óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, és a gyermekek 3. életévétől kezdődően, az iskolába lépésig tart.

Nevelésünk célja:

- A - 3 éves kortól a tankötelezettség eléréséig - a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik boldogan, felszabadultan tudnak játszani, tevékenykedni.
- Ismerjék a kulturált viselkedés alapjait, tudjanak alkalmazkodni társaikhoz, felnőttekhez egyaránt.
- Tegyenek különbséget jó és rossz között.
- Ismerjék meg környezetüket, szeressék és védjék a természetet.
- Fogadják el a másságot, segítsék beilleszkedésüket (sérült gyerekek, etnikum stb.).
- Az ünnepek, a helyi hagyományok és a népszokások gazdag programjával ismerkedjenek meg, érzelmileg is kötődjenek hozzá és gyakorolják azt.

Programunk alapelve:

- Gyermekközpontú, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermeket tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés segíti a gyermekek személyiségfejlődését, a gyermekek egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvoda természetes közege a néphagyomány-őrzésnek és a hagyományápolás a nevelés szerves része.
- A gyermekek ismerjék, védjék, szeressék szűkebb és tágabb környezetüket!

Programunk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- A nyugodt, derűs, szeretetteljes óvodai légkörről.
- A testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről (életkor és fejlettség szerint).
- A tevékenységek közül kiemelt helyet biztosítunk a játéknak.
- Az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítéséről.
- Az egészséges fejlődéshez szükséges személyi és tárgyi feltételekről
- A nevelőtestület pedagógiai kultúrájának fejlesztéséről, rendszeres nevelési értekezletekkel, továbbképzésekkel.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó, vagy migráns gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzéséről.

Óvodai nevelésünk komplexitásának megvalósítását, a minden mindennel összefügg elvének érvényesítését szem előtt tartjuk.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk a nevelést-oktatást segítő más szakemberekkel. Segítjük a tehetségek felismerését, kiteljesedését, gondozását.

A gyermekek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében betartjuk és betartatjuk a balesetvédelmi előírásokat.

VI. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvoda nevelési feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód kialakítása,
- Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- Valamint az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése.
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, annak lehetőségei, rendszeres életritmus, megfelelő napirend kialakításával.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegség megelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a dajka és az óvodapedagógus példája a táplálkozási szokások kialakításában
- Az egészséges és biztonságos környezet kialakítása a gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, prevenció, korrekció, inkluzív pedagógia szakemberek bevonásával– a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- Biztosítjuk a gyerekek részére, hogy rugalmas rendszerben fejlődhessenek, amely igazodik egyéni szükségleteikhez, fejlődési ütemükhöz,
- Olyan légkört teremtünk, amely elősegíti az önként vállalt feladatokat, közösségért végzett tevékenységek örömét,
- Lehetővé tesszük a tevékenységekbe ágyazott tapasztalatszerzést, a természetes kíváncsiság kielégítését, és az élmények biztosítását,
- Arra törekszünk, hogy játékosság és önkéntesség járja át a tanulási helyzeteket,
- Megvalósítjuk, a komplex nevelést,
- Napi kapcsolatban állunk a szülőkkel.

1. Az egészséges életmód kialakítása

Az Egészségügyi Világszervezet meghatározása szerint: „az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota és nem csupán a betegség hiánya”

Pedagógiai Programunk fontos része az óvodai egészségfejlesztés, mert a gyermekkorban meglapozott egészségre nevelésnek a későbbi életszakaszokra is meghatározó szerepe van.

Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társas kapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek kialakításához, a gyermek testi fejlődésének elősegítéséhez az alábbi feladatokat valósítjuk meg:

- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése,
- A gyermek testi képességei, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Az egészséges életmódra nevelés fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyerekeink életét, magában foglalja a környezettel való harmonikus együttélést. Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az óvodai nevelésünk az egészség fogalmának értelmezése mellett szociális tényezőket is figyelembe vesz. Óvodás gyermekeink az egészséges életmódra vonatkozó ismereteiket a családból hozzák magukkal az óvodába.

A hozzánk kerülő gyermekek különböző szociokulturális ismertekkel rendelkeznek, ezért fontos feladatunk a hátrányok felismerése, és ennek érdekében a megfelelő prevenció, illetve korrekció. Erre alapozva próbáljuk magasabb szintre hozni gyermekeink kialakítandó és rögzítendő szokásait, melyek a gyermekek testi szükségleteit veszik figyelembe.

Ezek érdekében megismertetjük velük az egészséges testápolás, kulturált étkezés, öltözködés, önállóság, mozgás, pihenés, szabad levegőn tartózkodás és testedzés kultúráját.

Kiemelt feladatként kezeljük az optimális napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, biztonságos, nyugodt, a gyerekek számára kiszámítható légkört teremt. A gyerekek befogadásakor tájékozódni kell a gyermek lehetséges betegségeiről, betegségre való hajlamáról. Az anamnézis felvétele az óvodáskor megkezdésekor fontos feladat.

Az egészséges életmód kiemelt területe:

- Testi egészség: gondozás
- Lelki egészség
- A környezettudatos magatartás, környezetvédelem

1. 1. Gondozás:

Az óvónő feladatai a gondozás terén:

- Az egészséges környezet biztosítása (óvoda helyiségei, udvara)
- Jól megválasztott napirend, mely elegendő teret és időt biztosítva a tevékenységekre.
- Helyes életritmus, egészséges táplálkozás, étkezés napi 3x testápolás, mozgás.
- Öltözködés, szokások kialakítása.
- Egészségvédelem, baleset megelőzés, balesetvédelem.
- Pihenés, alvás, biztosítjuk a nyugodt légkört (mese, halk zene), figyelembe vesszük a gyerekek egyéni alvási igényét és szokásait.

Betegségek, az egészség kisebb eltéréseinek megelőzése, korrekciója. Az egészséges életmód szokásainak megalapozása, alakítása, továbbfejlesztése központi feladat. A szülők tájékoztatása, a közös együttműködés kialakítása az óvodai szokásrendszer alapján történik. Speciális szakemberek bevonását szorgalmazzuk szükség esetén.

Gyermekeink fejlődésének alapvető feltétele az egészséges táplálkozás, ami a testi fejlődésüket biztosítja. A napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük nagy részét az óvodában kapják meg, ezért az étrendet kellően változatosan és megfelelő tápanyag összetétellel kell összeállítani, közösen az élelmezésvezetővel.

Gyermekeink különböző táplálkozási szokásokkal érkeznek hozzánk. A szülők segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy megismerjük ezeket a jó-és- rossz szokásokat, és segíteni tudjunk a válogatós, étvágytalan gyermekeken. Rövid idő elteltével próbáljuk ösztönözni óvodásainkat - de nem kényszerrel - az ételek megkóstolására, elfogyasztására.

Étkezési szokásaikat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen, ezt jól szervezeten érjük el. Megkedveltetjük a különböző ízeket, a folyadékpótlásról gondoskodunk, intenzív rágásra ösztönözzük őket.

Az étkezéseket örömtelivé tesszük, és jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához.

A természetes táplálkozás lényege, hogy az ételt természetes állapotához minél közelebb álló formájában adjuk (friss gyümölcs, zöldség, természetes levek és rostok, magvak, párolás).

Az egészséges táplálkozásra nevelésünk érdekében, lehetőséget adunk gyermekeinknek a különböző programokon való részvételre, így teremtünk játékos lehetőségeket arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (salátakészítés, sütés, tízórai összeállítás...)

Óvodai étkeztetésünk nem tudja minden esetben az egészséges táplálkozás követelményeit teljesíteni, ezért a reformétkezés alapjait próbáljuk megismertetni gyermekeinkkel. (gyümölcsök, zöldségek, magvak, csíráztatás, magas rosttartalmú élelmiszerek, barnacukor, barna rizs és liszt...)

Tanácsokat adunk a szülőknek az otthoni táplálkozáshoz, amely kiegészítője az óvodai étkezésnek. Szeretnénk tudatosítani bennük, hogy a fogápolás és az egészséges táplálkozás elválaszthatatlan egymástól.

Óvodapedagógusaink a gyerekek táplálkozása mellett, a testápolásra is hangsúlyt fektetnek, amely a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálják.

A gyermekeink ápolása közben figyelünk kívánságukra, kérésükre, melynek alapján segíteni tudunk. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekeink között. Óvodánk és a családok szokásainak összehangolására törekszünk.

Teremtsük meg az optimális feltételeket úgy, hogy a gyermekeink fokozatosan és önállóan végezhessék el a tisztálkodási teendőiket: bőrápolás, fogmosás, hajápolás, WC használata, zsebkendő használata.

Fokozott figyelmet fordítunk a víztakarékosságra, a csoportszobák folyamatos szellőztetésére, a portalanításra és a közvetlen környezetünk tisztántartására, így kapcsolódva a környezetvédelmi szokásaink alakításához.

A száj higiénés szokásaihoz a táplálkozási szokások szorosan kapcsolódnak. Rossz táplálkozási kultúránk miatt az ebből adódó betegségek száma emelkedhet. (pépes, cukros ételek...)

Ezért a helyes száj- és fogápolásra már kiskorban odafigyelünk, és meglapozzuk, hogy szokásukká, természetes igényükké váljon.

A tisztálkodás mellett elengedhetetlen, hogy az öltözködésre is gondot fordítsunk. Fontos, hogy tisztaságigényük ne csak saját testükre, hanem öltözködésükre is vonatkozzon.

Megfelelő segítséget és időt biztosítunk az öltözködésre, melynek során fejlődik testsémájuk, önállóságuk, nagymozgásuk, finommotorikájuk, esztétikai érzékük...

A megfelelő öltözék kiválasztásában összefüggéseket tárunk fel gyermekeinkkel az időjárás, az öltözködés és a különböző tevékenységek között, ezért megismertetjük őket a réteges öltözködés fontosságával.

A szülőknek javaslatot teszünk a gyermekeik óvodai ruházatának megfelelő mennyiségére, minőségére és állapotára. (műszálas anyagok kerülése, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, kényelmes váltóruhák, hogy merjenek játszani...)

Gyermekeink az alvási igényüknek egy részét óvodánkban töltik. Ehhez tiszta levegőre van szükségük, amelyet alapos szellőztetéssel biztosítunk. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a meghittség, amelyet az elalvás előtti meséléssel, altatók dúdolásával, relaxációval biztosítunk. Az általunk kialakított biztonságos közeg hatására, átéljük a szenderegés állapotát.

Óvodás gyermekeink ébrenlétüknek nagy részét óvodánkban töltik, ahol testi-szellemi fejlődésük feltételeit teremtjük meg.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme gyermekink óvodai életének, hiszen ezt a korosztályt a „mozgáséhség” jellemzi.

Az egészségnevelésünk elválaszthatatlan a mozgásfejlesztéstől, amely segíti a gyermekek komplex személyiségfejlesztését.

A mozgás megismertetése és megszerettetése többnyire a mi feladatunk. Az egészséges fizikai fejlődést, rendszeres izomtréninggel biztosítjuk. Sokféle mozgáslehetőséget építünk bele a mindennapokba (kirándulás, séta).

Minden tevékenységünk során arra törekszünk, hogy a kicsik biológiai szükségleteiből eredő elvárásoknak megfeleljünk.

A gyermekeink testi képességeihez igazítjuk mindennapjainkat. A fizikálisan megfelelően terhelt apróságok nagyobb szellemi kapacitással rendelkeznek. A fokozott terhelést örömmel, a fizikai kielégülés boldogságával élik meg.

Alapvető célunk, hogy gyermekeink saját tapasztalataik alapján jussanak új ismeretekhez, szeressék meg a mozgást, próbálják ki erejüket, ügyességüket.

Óvodánk sokféle eszközt biztosít a gyermekek számára.

A gyerekek edzettsége érdekében mozgásos játékokat szervezünk, gyakoroltatjuk a változatos mozgásformákat:

- nagymozgások fejlesztése (pl. futás, mászás)
- finommotorika fejlesztése (pl. gombolás, cipzárzás)
- szem-kéz koordináció fejlesztése (pl. fésülködés, folyadéktöltés)
- testséma fejlesztés (pl. öltözködés, tisztálkodás, udvari játék)
- percepció fejlesztése (pl. mozgásos játék, tisztálkodás, étkezés)

Mindent megteszünk az óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és a különböző betegségek megelőzése érdekében.

A különböző tevékenységek során kiemelt figyelmet fordítunk a balesetvédelemre, gyermekeink testi épségének megóvására. Óvodásaink jellemző életkori sajátossága, hogy nem alakult ki veszélyérzetük.

Ezért a mi feladatunk a figyelmük felkeltése, ráirányítása a környezeti veszélyekre.

Egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat a lehetséges veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat folyamatosan tanítjuk nekik.

Tudatosítjuk bennük és következetesen elvárjuk tőlük, hogy mit szabad és mit nem.

Ezen szabályokról a szülőket tájékoztatjuk, betartásukat tőlük is elvárjuk.

Az óvodán kívüli programok esetén gyerekeinknek szóbeli tájékoztatást adunk, a balesetveszélyekről és a helyes magatartási, viselkedési formákról.

Óvodán kívüli programjainkhoz megfelelő számú kísérő jelenléte szükséges, az utazás a hatályos jogszabályok figyelembe vételével történhet.

Az óvodában előforduló balesetek esetén azonnali intézkedésre van szükség:

- a sérült azonnali elsősegélyben való részesítése,
- mentők értesítése,
- szülők, óvodavezető értesítése,
- baleseti dokumentáció kitöltése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Családdal együttműködve egészségmegőrző életre neveljük a gyermekeket. A családi szokásokat figyelembe véve optimális, a gyermekek életkorának és igényeinek megfelelő életritmus kialakítására törekszünk.
- Pozitív mintaadásra törekszünk. Egyéni szükségletekhez igazodva biztosítjuk a megfelelő napirendet, heti rendet, gondoskodunk a gyermekek lelki egészségéről.
- Kielégítjük érzelmi szükségleteiket, lehetőséget teremtünk érzelmeik kifejezésére, fejlesztjük alkalmazkodó-örömkészségüket, énképüket, ön- és társismeretüket, konfliktuskezelésüket, elfogadó képességüket.
- Biztosítjuk a gyermekek számára az önkiszolgálás terén a minél nagyobb önállóságot. Megismertetjük, gyakoroltatjuk velük a kulturált étkezés szokásait.
- A gyerekek egészségügyi állapotát folyamatosan figyelemmel kísérjük, a szülőket az esetleges változásokról tájékoztatjuk.
- Napi szinten biztosítjuk a gyerekek levegőzését, rendszeres mozgáslehetőség adásával az egészséges életvitel kialakítására, harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztésére törekszünk.
- Törekszünk a tárgyi környezet állandóságára, minőségének ellenőrzésére, hiánypótlásra. Ügyelünk a környezet tisztaságára, rendjére.
- Az élettani szükségleteket úgy alakítjuk, hogy az egészséges testi- és szellemi fejlődés alapfeltételeit és szokás- szabályrendszerét biztosítjuk.
- Helyes életritmus kialakítására törekszünk – táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés.

Célunk az óvodás kor végére:

- Képesé váljanak szükségleteik szándékos irányítására.
- Igényükké váljon önmaguk és környezetük rendben tartása, ügyeljenek esztétikus megjelenésükre.
- Önállóan végezzék a személyükhöz kapcsolódó testápolási, tisztálkodási, öltözködési teendőiket.
- Vigyázzanak önmaguk és társaik testi épségére.
- Étkezés közben kulturált magatartásra törekedjenek, figyeljenek a tisztaságra.

Az egészségnevelés alapvetően egy olyan folyamat, amely módot ad a gyermekeknek egészségük fokozottabb tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében, az óvodásainknak képesnek kell lenniük arra, hogy megfogalmazzák és megvalósítsák vágyaikat, valamint kielégítsék szükségleteiket és környezetük változásaihoz alkalmazkodni tudjanak. Az egészségnevelés és megőrzés úgy jelenjen meg napi munkánkban, hogy a szemléletváltást hozzon mind a szülők, mind a gyerekek, valamint az óvodánk dolgozóinak körében.

A fejlődés főbb állomásai:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves korára eljut az első alakváltozásra.
- Testarányok, fogváltás, teherbírás, összerendezett mozgás finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítja.
- Önállóan végzi az étkezést, a testápolást, az önkiszolgálást, és az öltözködést.
- Rendben tartja környezetét, személyes dolgait.

A terület kapcsolata más nevelési feladatokkal:

- Hozzájárul az egész személyiség alakulásához, mert olyan szükségleteket elégít ki, mely elősegíti a növekedést, fejlődést, az egészség megőrzést és az egészséges életmód kialakítását. Megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.
- Anyanyelvi nevelés területén: gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelésére, az óvónő szókincsbővítő, magyarázó beszédére.

1. 2. Lelki egészség

Az óvónő feladatai:

- Pszichés klíma biztosítása.
- Érzelmi biztonság, tevékenységszükséglet kielégítése.
- Rugalmas napirend biztosítása.
- Derűs légkör folyamatos biztosítása.
- Differenciált bánásmód.
- Másság elfogadtatása.
- Kapcsolatok pozitív érzelmi töltése.

A fejlődés főbb állomásai:

- A lelkileg egészséges gyermek nyitottá válik, elfogadja a másságot, alkalmazkodik a különböző helyzetekhez.
- Társaihoz türelmes, megértő szívesen segít.
- Szeretettel fordul társai, óvónője, dajkája felé, kapcsolatai kiegyensúlyozottak és elutasítja a durvaságot.

1. 3. Környezettudatos magatartás, környezetvédelem

Az óvónő feladatai:

- a közvetlen környezet tevékeny megismerése
- a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony alakítása
- közvetlen tapasztalatszerzés, élmény biztosítása környezetvédelem megalapozása

Tevékenységek:

- Játék
- Munka jellegű tevékenységek
- A tevékenységben megvalósuló tanulás-kísérletezés

A fejlődés főbb állomásai:

- A gyermek ismerje, óvja közvetlen természeti és társadalmi környezetét.
- A közös tevékenység során átélt élmény megalapozza, hogy a gyermek környezetét tisztelő felnőtté váljon.
- Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása
- Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör, kapcsolatok pozitív attitűdje, érzelmi töltése (óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek)
- Természetes társas szükségletek kielégítése, önérvényesítő törekvések fejlődési lehetősége, közös élmények, közös tevékenységek gyakorlása, a szokás- és normarendszerek megalapozása.

- Erkölcsi tulajdonságok (együttérzés, segítőkészség, másság és különbözőség elfogadása, tisztelete, önzetlenség, akarat, önállóság, önfegyelem, pontosság, kitartás, feladat- és szabálytudat) fejlődése.
- A gyermeki én tudat, önkifejezés kibontakoztatásának lehetőségei különböző tevékenységekben (játék, dramatizálás, mozgás, ábrázolás és kézimunka)

Az óvodapedagógus nevelőmunkájának a szakképzett dajka, és a pedagógiai asszisztens, segítő szerepének összehangolása, a gyermekekkel szembeni differenciálás és egyéni bánásmód elvének alkalmazása kiemelt feladat.

A vegyes életkorú óvodai csoportban természetesebb a gyermekek közötti különböző életkori és fejlettségi szintek észrevétlenebb kezelése (példa értékű elfogadás, specifikus módszerek, érzelmi biztonság).

A szépség és a jó megláttatása, szűkebb és tágabb környezet megismerése, amely a szülőföldre való kötődés alapja.

Népi kultúra és a helyi hagyományok megismertetése.

Az óvodapedagógus modell értékű magatartása, és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

Az óvónő feladatai:

- Az új gyermekek beszoktatása előtt ismerje meg a családot, ahonnan a gyermek jön!
- Fokozatosan a szülőkkel együtt szoktassa be a gyermekeket!
- Építsen ki a családdal folyamatos, őszinte együttműködést!
- A napirend kialakításakor vegye figyelembe, hogy az egészséges fejlődéshez a biológiai, pszichológiai feltételek megteremtődjenek!
- Törekedjék a barátságos, derűs légkör kialakítására!
- A közösségi élet színtereit tegye otthonossá, vonja be a munkába a gyermekeket is!
- A csoport légkörét a bizalom hassa át!

- Cselekedeteivel, szavaival értékrendet közvetítsen!
- A közösség tagjaként irányítsa a gyermekcsoportot!
- Kéréseiben vegye figyelembe a gyermek fejlettségét, jó szándékát, törekvéseit!
- Segítse az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, tapasztalhassák, hogy közösen örömtelibb, eredményesebb minden tevékenység.
- Gondoskodjék az együttes tapasztalatokról, élményekről!
- Erősítse a nemekre jellemző vonásokat!
- Fokozatosan alakítsa tűrő és konfliktus megoldó képességüket!
- Fejlessze a felelősségérzetet, kötelességtudatot!
- Serkentse a gyerekeket a beszélgetésre, a hallgatólag gyermekeket ösztönözze!
- Ébresszen érdeklődést csoportjában a többi csoport iránt!
- Törekedjék arra, hogy minden gyermek egyéni fejlettségének megfelelően képes legyen azonosulni a közösségi- erkölcsi normákkal.

Tevékenységek:

- Gondozási munkák,
- Naposi feladatok,
- Játék,
- Munka jellegű tevékenység,
- Tanulás,
- Kirándulások,
- Ünnepek, ünnepélyekre készülődés,
- Rajzok készítése hiányzó csoporttársuknak,
- Ajándékkészítés búcsúzó társaiknak,
- Hiányzó csoporttárs meglátogatása,
- Iskolalátogatás,
- Születésnapok, névnapok megünneplése (gyümölcscsel)
- Népszokások, hagyományok felelevenítése, gyakorlása.

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői):

- Kialakulnak az udvarias érintkezés formái.
- A közös tevékenységekben aktívak és fegyelmezettek.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat.
- Észreveszik, hogy kinek miben van szüksége segítségre.
- Szamba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelemmel és türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését, kérdését.
- Önként, vagy az óvónő kérésére bekapcsolódnak a foglalkozásba.
- Nyugodtan ülnek, az óvónő kérdéseire érthetően válaszolnak.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt, érdekli őket társaik mondanivalója.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás formáit.
- Bízhatnak önmagukban, társaikban.
- Felfogják az óvónő alapvető metakommunikációs jelzéseit (elismerés, öröm, biztatás, szomorúság)
- Képesek azonosulni a közösségi-, erkölcsi igényekkel, kívánalmakkal.
- A közösség számára hasznos feladatot végeznek.
- A megkezdett tevékenységet befejezik.
- Képesek együttműködni egy cél érdekében.
- Képesek kívánságaikat módosítani, ha számukra belátható okból szükség van rá.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Igazat mondanak.

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- A közösségi nevelés által biztosíthatók a gyerekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák, társas kapcsolatok.
- Valamennyi nevelési feladat megoldásában a közösségi nevelés elvi megfontolásait, gyakorlati módszereit érvényesítse az óvónő.
- A szociális tanulás áthatja egész óvodai életüket.

Vegye figyelembe az óvónő, hogy a gyermekek fejlődési üteme, élet- és nevelési körülményeik eltérőek. Az elkényeztetett és az elhanyagolt helyzetű gyermekeknek is érezniük kell a biztonságot nyújtó szeretetet. Az óvónő érzelmileg fogadja el a gyermeket, magatartásainak indítékait értse meg anélkül, hogy elítélné, vagy felháborodna rajta. (dacosság, erőszakosság, bohóckodás). Ismerje meg a gyermekeket, vegye számba, hogy kinek kell külön segítséget nyújtani a további óvodai életben. Beszédhibás gyerekek kiszűrése logopédussal együtt – logopédiai foglalkozások biztosítása. SNI gyermekek integrált nevelése, hátrányos helyzetű, lassú értelmi fejlődésű gyerekek kiszűrése. Kiemelkedő képességű gyerekek foglalkoztatása, megfelelő tevékenység biztosítása. Magatartási- és beilleszkedési zavarokkal küszködő gyermekek differenciált nevelése. Esetelemzések, óvónők szakmai továbbképzésének biztosítása. Óvónők továbbképzése a speciális fejlesztő gyakorlatok elsajátításában és a gyerekekkel való foglalkozásban. Nevelési módszerek segítsék a gyermek önbizalmának erősítését, a sikertelenség elviselését. Az óvónő a gyermekek tetteit, cselekedeteit értékelje, annak önmagára és társaira gyakorolt hatását. Fontos, hogy a csoportban dolgozó óvónők azonos pedagógiai elveket valljanak (pedagógiai önismeret,)

1. 4. Az anyanyelvi nevelés, és értelmi fejlesztés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Új élmények lehetőségeinek biztosítása a kompetencia alapú óvodai nevelés tématerv javaslatai alapján.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása a tématervek felhasználásával, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

- Óvodánk 6 csoporttal működik, 150 férőhellyel rendelkezik. Csoportjaink vegyes életkorúak. Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus.
- Minden csoportban 2 óvónő dolgozik, a törvény által előírt végzettséggel. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
- A teljes nyitvatartási időben óvónő foglalkozik a gyermekekkel.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A dajkák létszáma: 6 fő, közülük 6 fő dajkaképzővel rendelkezik.
- Pedagógus asszisztens 2 fő: egy szakképzett, 1 fő pedagógus diplomával rendelkezik.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit (Ismerkedés más népek meséivel, dalaival.)
- 1994. január 1.-től bölcsődei csoport is működik óvodánkban, mindkét gondozónő rendelkezik a gondozónői szakmai végzettséggel.

Tárgyi feltételek

- 1987-ben épült az óvoda épülete.
- Udvarunk tágas, füves, napfényes és árnyékos területek váltogatják egymást. Az udvari játékok természetes anyagból készültek, az ütéscsillapítást gyöngykavics biztosítja. Mesterségesen alakítottunk ki dombot, kettő nagy, és egy kisméretű homokozó megteremti a homokjáték feltételeit. Udvarunk lehetővé teszi a mozgás- és játékigényük kielégítését. Az udvaron kevés a nagyobb méretű kombinált fajáték.
- Nyáron zuhanyozási, pancsolási lehetőség is kialakított. Minden csoporthoz terasz tartozik, amely a csoportszobával összenyitható. A teraszok árnyékolása nem megoldott.
- A csoportszobák tágasak, világosak, berendezésük megfelel a mai kor követelményeinek, a gyermekeket, harmóniát árasztó színek, formák, anyagok veszik körül. A bútor a gyermekekhez méretezett.

- Külön tornaterem is rendelkezésre áll a gyerekeknek.
- A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezük el.
- Minden csoportnak külön öltözője és mosdója van.
- A játékelátás a csoportokban jónak mondható. A szemléltetőeszközök készlete évek óta stagnál.
- A logopédiai eszközök száma emelkedett, pályázaton nyert pénz felhasználásával.
- A logopédus a nevelői szobában dolgozik.
- A bölcsőde és az iskolai ebédlő elhelyezése szűkössé tette az épületet

Az óvodának rendelkeznie kell a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Az óvodai élet megszervezése:

- A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.
- Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van.
- Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.
- A délutáni pihenés minden gyermek számára élettani szükséglet. A gyermekek naponta hallanak mesét, verset.
- Hetente legalább 1 alkalommal vesznek részt kötelező testnevelési foglalkozáson, naponta 5 perces, átmozgató tornán.

- Énekes, dalos játékokat játszanak, tanulnak.
- A rajz, mintázás, kézimunka naponta választható lehetőség.
- Kötetlen formában biztosítjuk a környezet megismerését és megszerettetését, a környezettudatos magatartás megalapozását.
- Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük félévenkénti nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.
- Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.
- Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányíthatja.

Napirend:

06.30 - 08.30 óvodába érkezés, játék

08.30 - 09.00 mindennapos testnevelés, tisztálkodás, tízórai

09.00 - 10.00 mesehallgatás, játékos tevékenységek a csoport által összeállított hetirend szerint:

- rajzolás, mintázás, kézi munka
- ének, zene, énekes játék
- mozgás
- vers, mese
- külső világ tevékeny megismerése

10.00 - 11.30 játék, szabadon választott tevékenység:

- differenciált foglalkozás (tehetséges és hátrányos helyzetűeknek)
- levegőzés, séta, vagy játék az udvaron

11.30 - 12.30 tisztálkodás, testápolás, ebéd

12.30 - 14.30 tisztálkodás, fogmosás

- pihenés (előtte mese, altatók), felkelés, teremrendezés

14.30 - 15.00 tisztálkodás, uzsonna

15.00 - 17.00 játék, szabadon választott tevékenység a csoportban, a tornateremben, vagy az udvaron

A nap folyamán legalább 6-7 óra játékidőt biztosítunk.

Hetirend:

Foglalkozások:

- Vers, mese (dramatizálás, bábozás)
- Ének, zene, énekes játék
- Rajzolás, mintázás, kézi munka
- Mozgás (testnevelés, edzés)
- A külső világ tevékeny megismerése

Naponta halljanak a gyermekek mesét, mondókát!

Az óvónő a foglalkozások anyagát hetekre bontva tervezi abban az időszakban, amelyben délelőttös.

Szolgáltatások:

- néptánc-oktatás
- játékos angol oktatás
- ovis foci
- képzőművészeti játékos tevékenység

Az óvoda kapcsolatai:

- Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.
- Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg (családlátogatás, nyílt napok, szülői értekezletek, közös ünnepek, szülői munkaközösség).
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- Az intézményben logopédus segíti munkánkat.
- Év elején felméri a beszédhibás gyerekeket, és egyénre szabott fejlesztési terv alapján korrigálja a hibákat.

- A **Szülői Szervezet (vagy Közösség)** tagjait évenként választjuk a tanévnyitó szülőértekezleten, minden csoportból egy szülő jelentkezhet.
- A Szülői Szervezet munkaterv alapján kapcsolódik az óvodai nevelőmunkához. Az óvodát, mint intézményt érintő kérdések kapcsán véleményezési, illetve javaslattevő joga van.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsőde és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését szolgálja az iskolával, tanítónőkkel való rendszeres kapcsolat.

Tavasszal közös kirándulást szervezünk a leendő első osztályosoknak a város környékére.

Bölcsőde:

- Bölcsődések látogatása
- Óvodások látogatása a bölcsődei csoportban – közös játék

Általános Iskola:

- Leendő első osztályosok látogatása tavasszal.
- Első osztályosok látogatása ősszel, az óvónókkal
- Alkalmanként egy mesét ad elő az iskolai színjátszó csoport.
- Tanítónők szülő értekezlete az iskolába menő gyerekek szülei számára év végén.
- Iskolai pedagógusok meghívása egy-egy szakmai napra, előadásra.
- Gyermekvédelmi felelőssel kapcsolattartás igény szerint.
- Tavasszal megrendezésre kerülő „Ügyes ovis” vetélkedőn való részvétel a nagyokkal.

Zeneiskola:

- Karácsonyi növendék hangverseny az óvodában.
- Zeneovi

Petőfi Sándor Művelődési - Sportház és Könyvtár:

- Kiállítások látogatása.
- Ismerkedés a könyvtárral.

Idősek Napközi Otthona:

- Ünnepek alkalmával, kis műsorokkal kedveskedünk az időseknek:
- Pásztorozás, Lucázás, karácsony, idősek napja, anyák napja, pünkösdölés.
- Gyereknapon az óvodában látjuk vendégül őket.

Egészségház:

- A fogorvos fogmosási tanácsokkal látja el őket.
- Szoros kapcsolatban állunk a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatok munkatársaival, védőnőkkel is.
- A rászoruló gyermekek érdekében rendszeresek a megbeszélések.

Egyház:

- Szent Miklós napján a Mikulás ellátogat az óvodába.
- Betlehem meglátogatása a karácsonyi időszakban.

Bábszínház:

- Színházi élmény közvetlen átélése, színházi viselkedéskultúra megalapozása.

Egyéb:

- Kapcsolatban állunk a környéki óvodákkal is (Répcelak, Bük).
- Szüreti mulatságra, tavasszal közös kirándulásra hívjuk őket. A pedagógusokat szakmai napjainkra várjuk.
- A város által szervezett Kihívás napján gyermekeink részt vesznek a nekik megfelelő programokon.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségi szervezetekkel.

Az óvodai élet tevékenységeinek kerete:

- Az óvodai élet tevékenységeinek keretét a hagyományápolást, hagyományőrzést választottuk.
- Nevelőink ismerik a helyi hagyományokat, népszokásokat, ezek eredetét, hiedelemvilágát, jelképeit.
- Ismernek népi játékokat, népmeséket, népdalokat, mondókákat, rigmusokat. (Rajczy Mária könyve, Répcementi mesék és mondák c. könyv)
- Jártasak a kézművesség néhány fajtájában (korongozás, batikolás, szövés, fonás), ilyen témájú továbbképzéseken vesznek részt, ezeket részesítik előnyben.
- Munkájuk során arra törekednek, hogy lehetőség szerint minden tevékenységi formában jelenjen meg a néphagyomány tartalma, hogy gyermek és felnőtt egyaránt megtalálhassa benne az örömet, szépséget.

A Kompetencia alapú program fejlesztési terveinek felosztása az ősmagyarok és a magyar kultúra jelképrendszerét követik (Tűz, Víz, Levegő, Föld), melyek jól összehangolhatók a helyi programunkkal.

Az óvodánk legfontosabb hagyományai, ünnepei:

- **Szüretelés** a szőlőhegyen, préselés, szőlőszemezés, mustkóstolás. Óvodánkban közös préselés, mustivás, táncház. A gyerekek verset, dalos játékot, énekeket tanulnak a szőlőről, szüretéről! Gyümölessalátát, termésekből figurákat, csuhébabát készítünk. Csoportszobáinkat az ős terméseivel, leveleivel díszítjük.
- **Ádvent** időszakában gyertyagyújtás, várakozás, csendes játék. Közösén készítünk adventi koszorút, naptárat. A gyerekek ajándékot készítenek szüleiknek. A szülőkkel közösén megtartott mézeskalács-sütés minden évben nagyon népszerű.
- **Mikulás** (december 6.) Szent Miklós napján a Mikulás ellátogat óvodánkba. A gyerekek verset, éneket, történetet tanulnak a Mikulásról.
- **Luca napja** (december 13.) csepregi Lucázó szöveg tanulása, Lucázás az óvodában, az idősek otthonában, az iskolában, a városban.
- **Karácsony** (dec. utolsó előtti nevelési napján) Ekkor közösén ünnepelnek a csoportok a szülőkkel. A gyerekek egyszerű pásztorjátékot mutatnak be, vagy betlehemes játékot, illetve verset mondanak, énekelnek.

- **Farsang** (vízkeresztől-hamvazószerdáig), a csoportok farsangi énekeket, tréfás mondókákat, verseket tanulnak. Gyakran hallgatunk zenét, táncolunk a csoportban, közösen díszítjük fel a csoportot, a gyerekek saját készítésű munkáival. Jelmezbe öltözünk, álarcokat készítünk. A farsangi multság alkalmával az óvoda valamennyi dolgozója maskarába öltözik, a gyerekeket a felnőttek közös játékkal, tánccal szórakoztatják. Ezen a napon fánkot sütnek az óvoda konyháján. Régi hagyomány, hogy a farsangi multságot húshagyó kedden rendezzük. Az óvoda apraja-nagyja együtt ünnepel.
- **Húsvét** a tavaszvárás, a megújulás időszaka. Verseket, énekeket tanulunk, a kisfiúk meglocsolják a lányokat, óvó néniket. Tojást díszítünk festéssel, viaszolással, karcolással, különböző népi technikákkal. Együtt figyeljük a megújuló természetet, egyre hosszabb sétákat teszünk, melyek alkalmával megfigyelhetjük a növényeket, állatokat, azok viselkedését.
- **Májális** (május 1.-je), a közösen feldíszített májusfát az udvaron elhelyezve járják körül a gyerekek, és tavaszi dalokat énekelnek, körjátékokat játszanak.
- **Pünkösöd** (Húsvét után az 50. napon), a nagyok megtanulják a csepregi pünkösödölő játékot és eljátsszák a kisebbeknek a csoportban. Készítünk hozzá koszorút, terítőt.

Nemzeti ünnepünk:

- **Március 15.** Kokárdát, zászlót, pártát, csákót készítenek a gyerekek, beszélgetünk a szabadságharcról, arról, hogy magyarok vagyunk, megismerünk és megtanulunk néhány éneket, verset (Nemzeti dal 1. versszakát) Virággal és zászlókkal díszítjük a városi emlékművet.

Hagyományos ünnepeink:

- **Anyák napja**, (május első péntekjén)
- **Gyermeknap**, június első hetében, közösen a szülőkkel sportnapot, vetélkedőt szervezünk és az iskolába készülő gyerekeket elbúcsúztatjuk.

Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez folyamatosan biztosítani kell a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő tervezgetések, örömtelivé és izgalmassá teszik a várakozás időszakát.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

1. Játék:

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a gyermekeink elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermekeink a külvilágukból és saját belső világukból származó tagolatlan benyomásaikat játékukban tagolják. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, az egész személyiségüket fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.
2. A gyermekeink első valódi játszótársa a családban a szülő, majd az óvodában az óvónő és a társak. Mi, felnőttek utánozható mintát adunk a játéktevékenységekre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társak maradunk számukra, illetve segítők, kezdeményezők, ha a játékfolyamat elakad. Jelenlétünkkel tesszük lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.
3. A jó játékhoz megfelelő helyet, és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokat, eszközöket, játékszereket biztosítunk. Az óvodánkban feladatunk, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus játékhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
4. A játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt óvodapedagógusaink feltételt teremtő tevékenysége mellett, a szükség és igény szerinti együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakcióval érik el.
5. Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játéknak kiemelt jelentősége van napirendünkben, időbeosztásunkban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Az óvónő feladatai:

- a gyermek saját elgondolásait valósíthassa meg, fantáziája hangulata, érzelmei szabadon nyilvánulhassanak meg,
- segítség módját és mértékét a konkrét játékhelyzettől, fejlettségi szinttől tegye függővé, mutassa meg az eszközök használatát,
- figyelje meg a gyermek viselkedését, szerepvállalását, szerepre való beleélésüket,
- felügyelet nélkül nem hagyhatja a gyermekeket!
- változatos játékok szervezésével teremtsen meg a lehetőségeit annak, hogy a gyermekek szívesen tartózkodjanak az udvaron, és a szabadban is.
- játék megfigyelése – csoport és egyes gyermek fejlődéséről tapasztalatok gyűjtése,
- népi játékok ismerete gyermekekkel történő megismertetése
- önállóságra törekvés támogatása, tapasztalatok gazdagítása, játékkedv fokozása, együttjátzás igényének felkeltése
- állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása, szabad mozgás biztosítása
- udvaron, játszótéren, kiránduláson a nyugodt játék helyének biztosítása
- a játékszer motiváló, fejlesztő hatású legyen, jó minőségű, tisztítható, veszélytelen
- előtérbe helyezzük a természetes anyagból készült játékokat
- környezetükben található eszközök, termékek, termények bevonása
- a gyermek számára elérhető helyen legyenek
- ismerjék meg a gyerekek minél jobban a környezetüket, tapasztalat – ismeretszerzés – pozitív élmény, séta, kirándulások, látogatások szervezése

Tevékenységek:

Gyakorló játék:

- cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz,
- mozgások játékká válnak, ha önként fölállított szabályokat tartalmaz
- hangos szótagok, szavak, dallamok ismételtetése–játékos szabály szerinti ismétlése

Szimbolikus-szerepjáték:

- tapasztalatokat, ismereteket, elképzeléseket, ezekhez fűződő érzelmeket tükröz
- feltételezi a gyermek önállóságát, kezdeményezését
- környezet benyomásait szubjektíven jeleníti meg,
- közös tevékenység, együttműködés, kölcsönös alá- és fölé rendelés,
- óvónő s szülő cselekvéseivel, szavaival azonosul,
- megjelenítik a felnőttek és a gyerekek közötti kapcsolatot, élethelyzeteket alkotnak újra
- irodalmi élmények, szabad és kötetlen előadása saját elgondolásaik alapján,
- gyermekek bábjátéka (óvónő bábjátékának utánzása, saját érzelmeinek eljátszása)
- mesék, történetek eljátszása

Konstruáló játék:

- játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból, építményeket, játékszereket hoznak létre
- építés, szerelés, szerkesztés különböző anyagok eszközök kombinálása
- barkácsolás természetes anyagokból
- a játékhoz szükséges eszközök elkészítése

Szabályjáték:

- szabályok pontos betartása, megfelelő viselkedés, önkéntes vállalás, kölcsönös segítségadás
- mozgásos szabályjátékok: testnevelési játékok, dalos, mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák stb.
- értelemfejlesztő játékok: társasjátékok, képes kirakók, dominók, nyelvi játékok stb.

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői 5-6-7 év)

Gyakorlójáték:

- Tartósan akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemarad, vagy amikor új játékszer használatával ismerkedik.
- Okok keresése: ha a gyakorlójáték szintjén marad a gyermek

Szimbolikus-szerepjáték:

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről
- Vállalják a kedvezőtlenebb szerepeket is
- Alkalmazkodnak társaikhoz
- Önállóak játék tervezése, szerepek kiválasztása, játékszerek, eszközök megválasztása, szabályok betartása terén
- Irodalmi élményeiket saját elgondolásaik alapján eljátsszák.
- Cselekményekben, dramatizált szövegben visszaadják, ami érzelmileg közel áll hozzájuk.
- Szívesen báboznak a játékidő bármely szakaszában.
- Előadnak rövid népmeséket, dalokat, verseket.
- Készítenek maguk is bábokat és felhasználják az előadásukban.

Konstruáló játék:

- Konstruáló, építő játékelemekből játékszereket készítenek.
- Egyre igényesebbek alkotásaikkal szemben.
- Alkotásaikra jellemző az eredményesség, és a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat
- Az óvodáskor végén alkotásaikat önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre, képesek különböző anyagok eszközök kombinált alkalmazására.
- Bekapcsolódnak a különböző anyagok gyűjtésébe. Ismerik a gyermekek az egyszerűbb munkafogásokat, szerszámok használatát.
- Létrehozott eszközt felhasználják játékukban, bábozásban, dramatizálásban, szerepjáték kiegészítőjeként

Szabályjáték:

- Örülni tudnak a sikereknek
- Szabályokat pontosan betartják
- Küzdeni tudnak a győzelemért
- Megtanulják a helyes magatartás alapvető formáit: szerénység, mértéktartás, eredményre való törekvés
- Egyénileg is képesek szabályjátékot vezetni (óvónői odafigyelés)
- Jelen van játékukban az egészséges versengés
- El tudják viselni a kudarcot is

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal.

- Legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenység, áthatja az egész óvodai nevelés területét.
- Lelki hatása: örömforrás, feszültség csökkentő hatású, a gyermek vágyai, indulatai tükröződnek benne, pozitív érzelmek kísérik, tapasztalatok érzelmi feldolgozása történik.
- Hatása a testi fejlődésre: fejleszti a gyermek mozgását – kézügyességét, új mozgásformák gyakorlása, mozgások tökéletesedése, összerendezettség.
- Értelmi képességek fejlődése: játék útján ismerkedik a világgal, tárgyakkal, tárgyak tulajdonságaival, valóság jelenségeivel, eseményeivel.
Érzékszervek működése pontosabb lesz, észlelésük, megfigyelőképességük megbízhatóbbá válik.
Gazdagítja a képzeletet, a gondolkodást, kreatív együttműködés fejlődését segíti elő.
Szociális kreativitásuk is fejlődik (magatartás stb.)
- Anyanyelvi nevelés: játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyermek beszédkedve, a beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését.
Óvónő és a dajka minta szerepe, ösztönző hatása beszédre és gondolkodásra
- Közösségi élet: fejlődnek a társas kapcsolatok, viselkedési szabályok, gyakorolják a helyes magatartási módokat.
Kölcsönös kapcsolatok, együttműködésük fejlődik, tapasztalatot szereznek a másik gyerek helyzetébe való beleélésben, együttérzésben.
Alakulnak a játékhagyományok a „mi-tudat”
- Esztétikai nevelés: a gyermekek ízlése fejlődik. Egy-egy elkészült építmény gyönyörködteti a gyermekeket.
A csoportban lévő könyvek nézegetése, képek színhatása fejleszti esztétikai érzéküket.
Észreveszik maguk körül a rendet, a tisztaságot (a játékok elrakása, csoportban a rend helyreállítása) gyönyörködnek benne.

A játékon belül a motoros, a szociális, a verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés a legfontosabb a különböző játéktevékenységek során.

Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

2. Vers, mese:

1. Anyanyelvi nevelésünk egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek, melyek ritmusukkal, a mozdulatok és a szavak egységével hozzájárulnak a gyermekeink érzéki-érzelmi élményeihez.
2. Lehetőséget teremtünk, hogy a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínáljanak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Mesélés során a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi, fejlődését és fejlesztését segítjük elő. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermekink előtt a külvilág, és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermekeink szemléletmódjának és világképének kialakítására. Átala visszaigazolást kapunk a kisgyermek szorongásairól, s egyben a feloldást, és a megoldást is megkapjuk tőle. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt bennünket a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. Mesélés közben a gyermek személyes kapcsolatban van velünk, érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységekhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. Segítjük a gyermekeket abban, hogy a saját vers- és mesealkotásaik, azok mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja legyen.
6. Mindennapos mesélésünk, mondókázásunk, verselésünk a kisgyermekünk mentálhigiénéjének elmaradhatatlan elemei.
7. Óvodánkban a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvónő feladatai:

- A mese és versmondás, mondókázás feltételeinek megteremtése (spontán adódó, és kedvező helyzetek kihasználása)
- Az óvónő tudjon kívülről verseket, meséket. Arcjátékával, ritmikus mozdulatokkal, hanglejtéssel, hangerő változtatással tegye érzékelhetőbbé a gyermek számára.
- Beszoktatási időben használja ki a mondókázás, dúdolgatás nyugtató hatását.

- Ismertesse meg az óvónő a helyi meséket, mondókákat, melyek néphagyományokhoz, ünnepkörhöz kapcsolódnak (Lucázás, újévi köszöntő, locsolóvers stb.)
- A helyi népmeséken, verseken, mondókákon keresztül ismerkedjenek a gyermekek a népi szavakkal, szókapcsolatokkal.
- Mesélő idős emberek meghívása a gyermekek közé. Tájnnyelv használatának megismertetése.
- Tegye hangulatossá az óvónő tréfás névcúfolókkal, találós kérdésekkel a csoport légkörét!
- Segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességek kibontakoztatását!
- A megismert meséket, verseket minél többször ismételjék az óvónők!
- Kezdeményezze az óvónő, hogy otthon is hallgassanak meséket, verseket, különösen a szülőktől, nagyszülőktől!

Tevékenységek:

- Különböző helyzetekben önállóan mondogassák a mondókákat, verseket.
- Bábbal játsszák el a jól ismert mesét vagy verset
- Dramatizáljanak
- Néphagyományok felelevenítése – eljátszása.

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői):

- Ismerjenek 10-12 mondókát, 6-8 verset, hallgassanak meg az év folyamán 15-20 mesét.
- Várják és kérik a mesemondást, maguk is segítsenek a mesemondás feltételeinek kialakításában. Figyelmesen csendben hallgassák végig a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszódjék a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, versek meseregények szálait össze tudják kötni.
- Kedvenc mesehősük megjelenítik a játékukba. Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt tevékenységeik közé tartozik. A mesében elhangzottakról beszélgetnek, a szereplők nevét, érdekes kifejezéseit megjegyzik, a népmesei fordulatokat ők is használják.
- Szeretik a meseskönyveket, sokáig, kitartóan beszélgetnek a képekről, kérik a felnőttet, hogy meséljen a könyvről.
- Ismerik a csoport képeskönyveit, mesekönyveit, vigyáznak épségükre.

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Legszorosabban az anyanyelvi neveléssel fonódik össze.
- Erkölcsei nevelés: a jó és az igaz győzelme a gonosz és hazuggal szemben – rámutat a helyes útra. Életbölcsségeket, erkölcsi tanulságokat tartalmaz.
- Közösségi nevelés: a mesék tükrözik az emberek jellemét, kapcsolataikat, életformájukat. Mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését.
- Tanulás: a mese a legtágabb értelemben tanít (gondolkodtat, belső képalkotásra készítet)
- Környezetismeret: megismerkednek a mesékben a természeti jelenségekkel, az évszakok változásaival, az őket körülvevő tárgyakkal, eszközökkel. A mesékben megismerik az állatok tulajdonságait, viselkedésüket, jellemzőiket.
- Vizuális nevelés: meseélményeiket képekben is kifejezik, megjelenítik, szívesen ábrázolják a mesehősöket
- Zenei nevelés: a mondókák ritmusérzék fejlesztő hatásúak. Sok mondóka énekelhető – az egyszerű dallamok könnyen megtanulhatók.
- Testnevelés: versenyjátékok és egyéb szereplők kiválasztásánál használják a kiszámolókat.
- Játék: játékokban felhasználják a meseemlékeiket, élményeiket, színesebbé, gazdagabbá teszi játékokat.
- Érzelmi nevelés: a mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekekből.

A vers és mese segítségével a ránk bízott gyermekeket emberi kapcsolatokra tanítjuk, mélyítjük az önismeretüket, segítjük a világ megismerését. Élményekhez juttatjuk, őket, felkeltjük az érdeklődésüket a könyvek iránt.

Az irodalom közege a nyelv. A mese oldja a szorongást, segíti az indulatok feldolgozását, a belső képteremtést a nyelvi kifejezőképesség kifejlődését.

A verselés, mesélés a szóbeliség kitüntetett alkalmá, az anyanyelvi neveléssel szorosan összefonódik.

A biztonságos önkifejezést a mondókák, versek alapozzák meg.

A dramatizálás és bábozás lehetővé teszi azt a fajta komplexitást, amely biztosítja az egyes irodalmi anyagok gyakori ismétléssel történő feldolgozását. Intenzíven használjuk ki a dramatikus nevelést.

3. Ének, zene, énekes játék:

1. Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés, örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységeink során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklésével, hallgatásával, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerésével, a továbbélést segítjük. Megalapozzuk a zenei anyanyelv kialakulását, melynek során az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása lehetővé válik.
2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak gyermekeink zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuknak alakításában.
3. A zenehallgatási anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyerekek igényeit, esetleges hovatartozását.
4. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, a zenélés a gyermekeink mindennapi tevékenységének részévé válik.

Az óvónő feladatai:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése, a zenei önművelődésre való állandó igénye.
- Az óvónő mintát kínáljon a zenei alkotókedv fejlesztésére!
- A foglalkozásokra tervszerűen egy meghatározott zenei feladattal készüljön az óvónő! Összhangban legyen a dalanyag a zenei feladattal!
- Változatos módszerek, a gyerekek aktív részvétele jellemezze a foglalkozást!
- Az óvónő legalább egy hangszeren biztosan játsszon!
- Segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, zenei-képességeinek kibontakoztatását!
- Ismertesse meg a szülőkkel, hogy milyen jellegű dalokat használ az ének - zenei neveléshez!
- Hívja fel a figyelmüket az igényes, gyerekeknek való zenék hallgatására, az otthoni énekelgetés fontosságára!
- Ismerje az óvónő a helyi hagyományokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, más népek dalait!

Tevékenységek:

- A természet és környezet hangjának megfigyelése
- Egyszerű játékos, táncos mozgásokat végeznek (dobbantás, párválasztás, forgás, köralakítás stb.)
- Mozgás improvizáció zenére, dallamok kitalálása versre, mondókára
- Összehasonlítják a gyorsat a lassúval, a halkat a hangossal) énekkel, tapssal, beszéddel
- Ütőhangszerek használata, aktív zenélés
- Énekes beszélgetések, névéneklés, rögtönzések: „Énekeljünk úgy...”

A fejlődés főbb állomásai: (a kimenet jellemzői)

- Biztonsággal énekelnek gyerekdalokat, egyszerű dallammotívumokat tisztán énekeljenek vissza egyedül és csoportosan is. Ismerjék a mondókákat, énekeket, tisztán, szép szövegkiejtéssel.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak énekelni magasan és mélyen, kezükkel mutatják.
- Ismerik a halk, hangos közötti különbséget, tudnak halkán és hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról. A hangszíneket megkülönböztetik.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. (a különbséget kifejezik cselekvéssel, énekkel, mozgással). A tempó a természetes járásuknak megfelelő.
- A dalok, mondókák ritmusát – belső hallás alapján éneklés nélkül is – összekapcsolják. Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat. (tempókülönbséget más fogalom párokkal is összekapcsolják, magas- gyors)
- Egyöntetűen járnak körbe - kicsit oldalt fordított – testtartással, kézfogással. Egyszerű, táncos mozgásokat motívumnyi ismétlődő szakaszokkal szépen formálják (dobbantás, koppantás, kifordulás)
- Képesek egyensúlyváltást kiváltó mozgásokra.
- Térformákat alakítanak esetleg az óvónó segítségével is.
- Ütőhangszereket használnak.
- Önállóan találnak ki dalokat, játékokat.

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Közösségi nevelés: az ének-zene növeli a gyermek biztonságérzetét, gátlásokat old, fegyelmüket alakítja, magatartásukat kedvezően befolyásolja.
- Anyanyelvi nevelés: alapvető és átfogó a kapcsolat. A dalok ritmusa, hangsúly, hangerő, dallam, tempó befolyásolja a helyes érthető beszéd alakulását.
- Esztétikai nevelés: a szépen kivitelezett gyermekjáték, dalos játék, szép ruhákban, környezetben esztétikai látványt nyújt.
- Érzelmi nevelés: a legtöbbször a beszoktatásnál a síró gyermeket mondókával, énekelgetéssel lehet megnyugtatni. Azt a játékdalt, amelyik tetszik nekik, szívesen ismételtetik, énekelgetik, s ez kihat a közérzetükre, magatartásukra.
- Matematika: a gyermek megismerkedik különböző alakzatokkal, térformákkal, arányokkal, a párválasztással stb.
- Környezetismeret: a néphagyomány, az élőzenei szemelvények felébresztik a gyermek zenei érdeklődését, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztésére. Ez az érdeklődés kapcsolódik a természeti, társadalmi környezet minden formájához, annak megfigyeléséhez.
- Mozgás: a zene hatására esztétikusabbá, összerendezettebbé válik a gyermek mozgása és lehetőséget ad az önkifejezésre.
- Játék: színesíti, és élményt nyújthat a játéktevékenységhez.

E tevékenységforma felkelti a gyermekeink zenei érdeklődését, élményekhez juttat őket, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Fejleszti a zenei hallásukat, ritmusérzéküket, emlékezetüket, a játékos zenei alkotókedvüket.

Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, tiszta, szép éneklésre szoktatja őket. Segíti a harmonikus mozgás, a mozgáskultúra fejlődését, a zenei anyanyelv megalapozását, alapot ad a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez. A játék közbeni zenei élményszerzés lehetőségeit maximálisan kihasználjuk.

Ének-zenei nevelésünk a néphagyományokra épülő zenei anyanyelv kialakulásának megalapozását segíti elő. A néphagyomány ápolását azért is tartjuk fontosnak, mert a gyermekek mondókázás és éneklés közben észrevétlenül sajátíthatják el anyanyelvüket. Ezáltal a szöveg, a zene, és a dallam tökéletes egységben tárul a beszélni tanuló gyermekek elé.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei óvodánkban a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermekink alkotásai a belső képek gazdagítására épülnek.
2. Óvodapedagógusaink az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítanak. Maga a tevékenység, és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
3. A gyermekeket egyéni fejlődésüknek megfelelően, a képességeikhez igazodva képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatjuk, kialakítjuk bennük az elemi komponáló, térbeli tájékozódó és rendezőképességet. A gyermeki élmény- és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését segítjük. A gyermekeink tér-forma és szín képzeleinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságukat alakítjuk.
4. Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelveivel és eljárásaival.

Az óvónó feladatai:

- Teremtse meg a feltételeket a gyermek képi – plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez!
- Fejlessze képi gondolkodásukat, fantáziáik gazdagodását!
- Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát! Biztosítson sokféle lehetőséget élmények szerzésére, megfigyelésekre!
- Juttassa a gyermekeket az alkotás öröméhez, segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, ábrázoló képességeinek kibontakoztatását!
- Segítse a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, teremtse meg ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit!
- Legyen igényes a környezet formálásában! (csoportszoba díszítése, természetes, jó minőségű anyagok használata)
- Ismertesse meg a gyermekeket különböző anyagokkal, az ábrázolás és kézimunka technikai alapelemeivel (természetes anyagok)!

- Az ábrázoló, alkotótevékenységek végzésére a hetirend folyamatosan biztosítson teret és lehetőséget!
- A kész alkotásaikat őrizték, becsülik meg, örüljenek neki!
- Alakítsa a gyermek szép iránti nyitottságát, igényességét!

Tevékenységek:

- Firkálgatás, rajzolás, festés, tépés, ragasztás, vágás, hajtogatás, mesélgetés rajzaikról
- Agyagozás (karcolás, lapítás, gömbölyítés, korongozás), gyurmázás (só-liszt gyurma)
- Rongybaba, csuhébaba készítése, nemezelés, szövés, fonás, varrás, gyöngyfüzés
- Barkácsolás terményekből, levél- és gyümölcsnyomatok, kavicsfestés, tojásfestés, írókázás, álarckészítés, dobozokból, pálcikákból eszközök készítése
- Mézes sütemények sütése, díszítése, karácsonyi díszek készítése

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői 5-6-7 éves korban)

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek az ábrázolás technikáiban
- Élményeik, elképzeléseik, képzeik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Kedvenc színeiket használják. Képesek rávezetéssel észrevenni a környezet, a műalkotások színhangulatát.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak egyszerűbb mozgások jelzésével, alkotásaik arányosabbá, kidolgozottabbá válnak.
- A közös munkák értékelése során véleményt nyilvánítanak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat. Önállóan díszítenek tárgyakat, megtapasztalják az anyagok felhasználásának lehetőségeit.
- Véleményt alkotnak az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt a saját csoportjuk szépítésében.
- Egy-egy munka elkészítésénél összpontosítják figyelmüket, technikai tudásukat aktivizálják.

A terület kapcsolata más nevelési feladatokkal:

- Anyanyelvi nevelés: az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéd ösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével a gyermek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége sokoldalúan fejleszthető. (elemi képolvasás)
- Esztétikai nevelés: az ábrázoló-alkotó tevékenység segíti a gyermekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással a művészi rajzok, festmények, szobrok, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő-képesség alakulását.
- Játék: az élményeik megjelennek, alkotásaikat felhasználják a különböző játékfajtákban.
- Közösségi nevelés: csoportos feladat elvégzéséhez szükséges az együttműködés az alkalmazkodás, a segítségadás, magatartási szokások alakítása.
- Környezet megismerésére nevelés: elősegíti a gyermekek téri, formai és színeképzeteinek kialakulását, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozást.
- Matematikai nevelés: téri viszonylatok, formák megismerése, képi elrendezés, névutók használata, sorozatok képzése.
- Irodalmi nevelés: meseélményeiket képekben kifejezik, megjelenítik, szívesen ábrázolják a mesehősöket, fantáziájukra nagy hatással van.
- Munka: megismerteti a gyermeket a különböző anyagok használatával, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemeivel. Fejleszti az eszközök célszerű használatának szokásait, munkaszervezés képességét. Nő önállóságuk, kitartásuk kompetensebbekké válnak.
- Tanulás: a vizuális nevelés hatására nő a gyermekek cselekvő aktivitása, és lehetővé válik a közvetlen és sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás.

A vizuális nevelés a gyermekek egész napos tevékenységét áthatja, hiszen számukra a művészeti megnyilvánulás ezen formája az egyik legjelentősebb önkifejezési mód. A világról alkotott képüket ábrázolásában el tudják mesélni, amit nem tud ábrázolni, ahhoz történetet találnak ki. Olyan légkör megteremtésére törekszünk, amelyben gyermekeink egyéni élményeinket, közös megfigyeléseiket, elképzeléseiket, önálló elképzeléseik szerint újraalkothatják, így munkájukban megjelenik szűkebb és tágabb környezetük megismerésén belül a szülőföldről való kötődés.

5. Mozgás:

1. Óvodánkban a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekeink egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegítenünk. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a gyermekeinkre, kondicionális képességeik közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a szervezetük teherbíró képességét, egészséges fejlődésüket. Fontos szerepük van az óvodásaink helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, amelyek felerősítik, kiegészítik a gondozást, és az egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A gyerekek által végzett spontán, szabad játék keretei között lévő mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermekeink személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.
4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak, az óvodai nevelésünk minden napja során, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermekünk számára lehetőséget kell biztosítani. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása a szabad levegő valósuljon meg.

Az óvónő feladatai:

- A mozgásfeltételek megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, testedzést, az egészség megőrzését, növelik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodó képességét.
- Jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása.
- A különböző mozgások elsajátításának folyamatát az óvónő a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építi.
- Szem előtt tartja, hogy a testnevelés legértékesebb anyaga a mozgásos játék.
- Az óvónő lehetőséget ad, hogy ki-ki képességei szerint hajtsa végre a gyakorlatokat.
- A testnevelési feladatok teljesítésére felhasználja a mindennapos testnevelést, ill. a heti foglalkozásokat. (Mindennapos lehet a kocogás, futás egyre nagyobb távolsággal.)
- Az eltérő korosztályoknál más és más követelmény alapján állítja össze a feladatokat.
- Az óvónő felelős érte, hogy testi épségük megóvása érdekében a felhasznált eszközök, szerek biztonságosak legyenek, minél kevesebb „holt” idő legyen, érvényesüljön a folyamatosság.
- Az óvónő a helyi, népi mozgásos és versenyjátékokkal is megismerteti a gyermekeket, kiegészülve a kompetencia alapú óvodai nevelés ajánlott mozgásos játékaival.
- Fontos kihasználni a szabadban, az udvaron rejlő mozgási lehetőségeket. (domb, mászóak, mozgásfejlesztő játékok)

Tevékenységek:

- Játékok: utánzó és szerepjáték, futó-fogó játék
- Verseny és szabályjátékok
- Kézi szerrel végzett gimnasztikai gyakorlatok
- Járás, futás, ugrás, támaszgyakorlatok (függő)
- Egyensúlygyakorlatok
- Labdagyakorlatok, dobás

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői 5-6-7 éves kor)

- Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Az egyensúlyozásban és az ugrásban mozgástapasztalataik bővülnek.
- Mozdulásban kitartóak, helyzetfelismerő képességük gyors.
- Fejlődik tér- és időtájékozódási képességük. Szeretik és igénylik a mozgást.

- Egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Megértik a vezényszavakat.
- A természetes járást ütemes járásra változtatják, képesek a tempó és az irányváltásra (járás, futás).
- Állórajtból kiindulva 20–30 métert futnak, talicskáznak combfogással.
- Az udvaron egyensúlyoznak gerendán.
- Hátsó függőállásban lábmozgást végeznek.
- Hat-nyolc lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak.
- Ugrásukat talajéreskor fékezni tudják.
- Kislabdát hajítanak távolba, célba dobnak.
- Különböző labdagyakorlatokat végeznek.

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Gondozás, egészséges életmódra nevelés: hatását felerősíti, kiegészíti, fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában, az edzésben.
- Anyanyelvi nevelés: megismerik az utasítások, felszólítások értelmét, megismerik a vezényszavakat.
- Közösségi nevelés: egymás segítése, együttműködés, versenyszellem alakulása. Fejlődik alkalmazkodóképességük.
- Környezet megismerésére nevelés: segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, testrészek neveinek bevéését, testséma kialakítását.
- Zenei nevelés: mondókák használata, ritmusos és egyenletes mozgások gyakorlása. Változatos térformák alakítása. Gyors és lassú érzékeltetése mozgással. Állathangok és mozgásuk utánzása. Zenés testnevelés.
- Matematika: sorrendiség betartása a gyakorlatok végrehajtása során. Névutók használata, sorszámok használata. Irányok ismerete.
- Vizuális nevelés: a nagymozgás fejlesztése elősegíti a finommotorika fejlődését is.
- Játék: a mozgásos játék gyakorlása, az új szabály- és versenyjáték bemutatása, színesíti a gyermek játéktevékenységét, melyet napközben is bármikor bevihet játékába.
- Munka: megfelelően elrendezett tér (tornateremben, teraszon, udvaron) biztosítása a testmozgáshoz, testedzéshez (tornaszerek elővétele, biztonságos elhelyezése, elrakása)

A mozgás fejleszti személyiségüket, bármilyen mozgásos tevékenységük lezajlásában fontos szerepet játszik az értelmi, technikai, képességbeli összetevők hármassága.

Azt tapasztaljuk, hogy óvodás gyermekeink olyan környezetből érkeznek, ahol kevés lehetőségük van az optimális mozgás szükségletük kielégítésére, ezért még hangsúlyozottabb feladatunknak tekintjük, a mozgásra készítő biztonságos környezetünk továbbfejlesztését.

A szülők gyermekük mozgásfejlődésére a járás megtanulása után a szükségesnél kevesebb figyelmet fordítanak, pedig ezt követően kiszélesednek a gyermekek mozgáslehetőségei, ezáltal gazdagodnak tapasztalataik is.

A mozgásos tevékenységek célja: gyermekeink mozgáskészségének kialakítása, mozgásfejlődésük elősegítése, mozgásműveltségük megalapozása, kiemelkedő szerepük van az egészségük megőrzésében, megóvásában.

A mozgás kiegészíti és felerősíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. Gyermekeink egész személyiségére a testnevelés, hatást gyakorol.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, amely az értelmi és szociális képességek alakulását kedvezően befolyásolja.

Tevékenységeink során kiemelt szerepet kapnak a mozgásos játékok, tervezésüknél lényeges szempont, hogy kapcsolódjon az adott fejlesztési terület anyagához, és kellően előkészítse a gyakorlatsort, fejlessze gyermekeink szabálytudatát.

A mozgásos tevékenységek által alkalmazkodó képességük nő, akaratuk, kitartásuk fejlődik, jellemük erősödik. Ezáltal a gyermekeink iskolára való testi felkészítése hatékonyabbá válik.

Arra törekszünk, hogy gyerekeink elsajátítsák azokat a mozgásokat, amelyek megalapozzák mozgáskészségük fejlődését, mozgásműveltségüket, képessé teszik őket a szabályok betartására, a társak figyelésére. Meg kell teremtenünk a lehetőséget arra, hogy valóban önmagukat adhassák, kipróbálhassák, a tevékenységet, a mozgást gyakorolhassák. Így azt a fejlődés szempontjából igen lényeges mozzanatot biztosítjuk, amelyben szinte önmagát fejleszti a gyerek, saját fejlődésének ő a kezdeményezője és megvalósítója belső motívumai révén.

A tornának, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek, valamint a játékos mozgásoknak a szabad levegőn és teremben, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában, az óvodai nevelésünk egészében gyermekeink egyéni szükségleteit figyelembe véve változatos mozgáslehetőségeket kell biztosítani.

Megtanítjuk gyerekeinket a manipulációs- és sporteszközök biztonságos használatára, testi épségük megóvására. Biztonságos eszközöket és balesetmentes helyszínt választunk a mozgáshoz.

5. 1. Mindennapos testnevelés:

- Az óvodás gyermekeinknek az egészséges testi fejlődésük biztosításához a rendszeres, játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembevevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapos testnevelésre van szükségük.
- A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítjuk a spontán mozgáslehetőségeket, ezeket döntő mértékben, a szabadban valósítjuk meg.
- Az óvónőink ötletessége hatékonyabbá teszi a mindennapos testnevelést.
- Az óvoda udvarán, illetve az épületében található eszközeink hatékonyan felhasználhatók feladataink megvalósításához.
- Óvodapedagógusaink pozitív hozzáállásukkal segítik a mindennapos testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű bemutatásával motiváljuk a gyermekeket, építünk utánpótlási hajlamukra.
- Minden olyan mozgásformát, amelyet az, óvodások képesek elvégezni a mindennapi testnevelés kereteibe beépítünk. E tevékenység időtartamát mindenkor a gyerekek igényeihez igazítjuk.
- Munkánk során érvényesül az óvodapedagógusaink pedagógiai szabadsága, a programunk rugalmas kezelése.
- A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együttjáró tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

A mindennapos testnevelés objektív feltételei:

- Megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása a mozgáshoz,
- *A tevékenységek megszervezése:*
  1. a szabadban (fedett foglalkoztató, kavicsos és füves rész, sík és dombos terület, alacsony és magas területek kihasználása),
  2. az óvoda épületén belül: csoportszobában, tornaszobában történik,
- Séták, túrák, kirándulások szervezése.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

- Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya,
- A testgyakorlatok mintaszerű végzése, örömteli, derűs légkör biztosítása,
- A mozgásos játékok kedvező motivációs hatása,
- Egészséges életmód szokásainak megalapozása,
- Az együttmozgás örömeinek pozitív, személyiségformáló hatása,
- A természetes mozgásokra alapozás az életkroi sajátosságok figyelembevételével,
- A testnevelési játékok örömteli, felszabadító érzésének erősítése.

Óvónő feladatai:

- Biztosítjuk a gyermekek testi neveléséhez a megfelelő helyet, időt, eszközöket,
- Törekszünk a kézi szerek változatos használására foglalkozásokon és szabad játék során
- Figyelembe vesszük az udvaron is használható mozgásfejlesztő eszközök mobilitását,
- Megismertetjük a gyerekekkel a testrészeiket, fejlesztjük testsémájukat, a térirányokat, erősítjük az oldalságot, fejlesztjük a gyermekek motoros képességeit,
- A testi nevelés két nagy területének (testi képességek fejlesztése, játékos testedzés) időtartamát, elosztását a heti rendben ajánlottak alapján tervezzük meg,
- Törekszünk arra, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásformákat,
- Gyermeki szervezetüket arányosan és sokoldalúan fejlesztjük, erősítjük vázizomzatukat is, és ezek mellett fontosnak tartjuk, hogy helyesen alakuljon testtartásuk,
- Törekszünk arra, hogy a mozgás minél több esetben a szabadban történjen,
- Segítjük a mozgásfejlesztésen keresztül a közösségi és versenyszellem kialakulását,
- Megismertetjük őket a mozgáslehetőségek sokaságával, sporttevékenységekkel.

Gyermeki tevékenységek:

- Legyen lehetőségük a gyermekeinknek saját testük mozgását átélni,
- A gyermekeink harmónikus, összerendezett mozgásának kialakulását segítsük elő,
- Óvodásaink mozgása és egyensúlyérzéke folyamatosan fejlődjön,
- Változatos lehetőségeket nyújtunk a kéz finommozgásának fejlesztésére
- Szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által sokoldalú mozgástapasztalatokat,
- Nevezzék meg a térirányokat, gyakorlataikban is helyesen alkalmazzák azokat.

6. A külső világ tevékeny megismerése:

1. A gyermekeink aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek, pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyaik alakulnak ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermekeink miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

3. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jutnak a gyermekek, és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík és mennyiség szemléletük.

4. A mi feladatunk, hogy a gyerekek számára lehetővé tegyük a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szerzett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeiknek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartás formálás alapozására és alakítására.

Az óvónő feladatai:

- Biztosítson minél több alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szerzett tapasztalat- és ismeretszerzésre, azok alkalmazására, az ismeretek rendszerezésére, esetleg korrigálására.
- Tegye lehetővé a környezet tevékeny megismerését, biztosítson minél több élményszerzési alkalmat, ezáltal érdeklődésüket, kíváncsiságukat tartsa ébren.

- Építsen a gyermek érdeklődésére, önálló problémamegoldás iránti igényére, segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását.
- Fejlessze gondolkodási képességüket olyan helyzetek teremtésével, amelyben a gyermekeknek alkalmuk nyílik a többféle megoldási lehetőség közötti választásra!
- Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során fejlessze a gyermekek kommunikációs készségét!
- Alakítsa a környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli, tér és síkszemléletét!
- A környezettudatos magatartás kialakítása a kompetencia alapú óvodai programcsomagban vállalt innováció alapján valósul meg.
- A jó gyakorlatból átvett zöld szemlélet az egész nevelési évben meghatározza a tervezett nevelési feladatokat, tevékenységeket. Kiemelt feladatnak tekintjük a környezetünk védelmét, a szelektív hulladékgyűjtést, a természettisztelő magatartást. A természeti és társadalmi környezet értékeinek megismerésére, megőrzésére és megbecsülésére neveljük óvodásainkat.
- Az évszakok, a négy őselem és a hagyományaink összehangolásával valósítjuk meg tervezett nevelési feladatainkat.

Tevékenységek:

- Szimulációs játékok, közlekedés gyakorlása, járműveken való utazás, udvariassági szabályok ismerete, óvodai majd távolabbi környezet megismerése.
- Évszakok jellemzőinek megfigyelése, termékek gyűjtése.
- Kirándulások évszakonként – gyűjtögető utak, tájékozódó látogatások, megfigyelések (szülők munkahelye, orvosi munka, fodrász, iskola stb.)
- Háziállatok megtekintése.
- Tárgyak, személyek, halmazok szétválogatása, összehasonlítása, mennyiségek összemérése, párosítása, mérések különböző egységekkel, csoportosítás megadott szempontok alapján.
- Hagyományörző csoportok, egyesület bemutatójának megtekintése, népi kismesterségek megismertetése
- Ünnepi készülődés az óvodai és a helyi népi hagyományok szerinti ünnepekre (sütés, főzés, takarítás)

- Tevékeny részvétel az óvodai környezet formálásában (csoportban, udvaron), mezőgazdasági munkálatok (szüretelés, diószedés)
- Szelektív hulladékgyűjtés, vizeink, vízpartjaink folyamatos megfigyelése.
- Növények ültetése, gondozása, madarak etetése, itatása, megfigyelése.
- Zöldség- gyümölcsnapok
- Komposztáláshoz levelek söprése, zöldség- gyümölcshéjak összegyűjtése
- Rovarok és életterük megfigyelése (tartályos bogárnézőke)
- Föld-napjának, Víz-napjának, Madarak és fák napjának megtartása
- Esővíz gyűjtése öntözéshez.

A fejlődés főbb állomásai (a kimenet jellemzői 5-6-7 éves korban)

- Ismerik a település nevét, lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a vízi, szárazföldi, légi közlekedési eszközöket.
- Ismerik a környezetükben levő intézmények rendeltetését (orvosi rendelő, posta, iskola)
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatát. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidéznek.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig, elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Halmazokat szétválogatnak, összehasonlítanak, párosítanak, azonosítani tudnak.
- Ismerik a viszonzyszavakat, névutókat, irányokat, felismerik a napszakokat.
- A testrészeket megnevezik, igényesek testük ápoltságára.
- Különbséget tesznek az évszakok között, ismerik az egyes évszakok jellegzetességét, a hozzájuk kapcsolódó népszokásokat, ünnepeket.
- Ismerik környezetük háziállatait, tudják, hogy hol élnek.
- Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.
- Ismerjenek néhány vadon élő állatot, fedezzék fel a hasonlóságot és a különbözőséget az ismert háziállatok életmódja, környezete alapján.
- Ismerjenek a környezetükben található néhány növényt.
- Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van.
- Részt vesznek a szelektív hulladékgyűjtési akciókban és felismerik annak fontosságát.

A terület kapcsolata más nevelési feladatokkal:

- Játék: a természeti és társadalmi környezetéből szerzett ismereteket, tapasztalatokat, élményeket a gyermek játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja.
- Munka: megismeri és gyakorolja a növények gondozási, ápolási feladatait, az állatok és növények megóvását. Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.
- Érzelmi nevelés: a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz, a helyi népszokásokon át pozitív érzelmi kötődés alakul ki.
- Közösségi nevelés: fejlődik a társadalmi környezethez való alkalmazkodás, alakul társas magatartásuk, kapcsolatuk.
- Anyanyelvi nevelés: fejlődik a gyermekek kommunikációs készsége a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- Ének – zene – énekes játék: megfigyelik a természet és a környezet hangjait, zörejeit. A néphagyomány, az élő zenei szemelvények felébresztik a gyermekek zenei érdeklődését, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztésére.
- Tanulás: a tapasztalatok birtokában, a gyakorlási lehetőség biztosítása mellett jártasságok, készségek alakulnak ki a gyermekeknél, melyek beépítésével kompetenssé válnak a megszerzett ismeretek gyakorlati alkalmazására.

A külső világ megismerésére nevelés egy komplex tevékenység, melyben szeretnénk egységében megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységében is érzékeltethető.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy a bennük lévő pszichikus feszültségek feloldódjanak, elősegítve számukra a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A spontán szerzett ismereteket rendszerezzük, bővítjük és különböző tevékenységekben, élethelyzetekben gyakoroljuk.

Ezek a komplex tevékenységek nem is nevezhetőek foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabad időben vagy a nap bármely időszakában megvalósítjuk a különböző feladatokat.

Megteremtjük valamennyi érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeit.

Az óvodai életet úgy igyekszünk szervezni, hogy természetbarát, környezetbarát szemlélet sugározzon belőle, segítse a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését.

Törekszünk a természetes beszéd és a kommunikációs kedv fenntartására, a gyermeki kérdések támogatására, ösztönzésére, a beszélő környezet megteremtésére.

Gyermekeink miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz vezetnek a környezetükben, tájékozódásukhoz szükségesek.

A környezetvédelem, a környezeti problémák erőszakmentes megoldásának kérdését óvodás korú gyermekeink szintjén is megértethetjük, kezelhetjük.

Gyermekeink már az óvodába kerülés előtt felfigyelnek a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire.

A környezettel való ismerkedésen belül a matematikai nevelés, óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat, amely szoros kapcsolatban van az életre neveléssel. Óvodai nevelésünk során építünk ezekre a korai tapasztalatokra. Érdeklődéssel fordulnak a matematikai információk felé.

Ismerje meg a matematika nyelvezetét, a mennyiségi fogalmakat és ezek összefüggéseit ismerje fel az őt körülvevő világban.

A játék a spontán matematikai megismerés általános színtere, a tapasztalatgyűjtés természetes környezetben folyik. Olyan szituációk jönnek létre, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok-okozati összefüggések felismertetésére, így az őket körülvevő valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak és formáinak megismerésére.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermekeink egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Valamennyi tevékenységükben jelen van a matematikai tartalmú elem az érzékelésen és mozgáson alapuló tapasztalatszerzésben szinte észrevétlenül valósul meg.

A folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekeink sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről a környező valósággal való ismerkedés során.

Bevonjuk őket az otthoni megfigyelésekbe, gyűjtőmunkákba, tapasztalatszerzésekbe. Együtt élhetik újra az óvodában mindazt, amit a családban, vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Alkalmoszerűen meghívjuk őket kirándulásainkra, illetve lehetőséget adunk a családok tárgyi, kulturális értékeinek bemutatására.

Szeretnénk elérni azt, hogy gyermekeink képessé váljanak önálló véleményalkotásra a környezet átalakításával kapcsolatosan, alakuljon ki környezettudatos magatartásuk, környezetszeretetük.

7. Munka jellegű tevékenységek:

1. Személyiségfejlesztésünk fontos eszköze a játék és a cselekvő tapasztalás, amely sok vonatkozásban azonosságot mutat az azzal egybeeső munka és a munka jellegű játékos tevékenységgel – az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi, vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
2. Gyermekünk a munka jellegű tevékenységeket:
  - aktívan és örömmel végzik,
  - óvodásaink tapasztalatszerzésének és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság alakításának fontos lehetőségei a munka jellegű tevékenységek,
  - a gyermekek közösségi kapcsolatainak, a kötelességteljesítés alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés formái.
3. A gyermekünk munkája tudatos pedagógiai szervezést, együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvónő feladatai:

- Tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére!
- Biztosítsa az adott munka eszközeit, ismertesse meg azok célszerű használatát, sorrendjét, fogásait!
- Motiválja a gyerekeket a munka jellegű tevékenységre!
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét!
- Tartsa tiszteletben a fokozatosság elvét!
- Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát!
- Vegye figyelembe az egyéni sajátosságokat!
- Segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, saját magához mért képességeinek kibontakoztatását!
- Az óvónő értékelje a gyermek munkáját, ösztönözze az önértékelés alakulását!
- A munka soha ne legyen büntetés!
- Teremtse meg a munkára nevelés feltételeit, a munkalehetőséget a gyermek számára!
- Teremtse meg a munkához szükséges nyugodt légkört!

- Adjon módot arra, hogy lássák munkájuk célját, hasznát!
- Hívja fel a szülők figyelmét a gyermeki munka tiszteletbetartására, az értékelés fontosságára!
- Tegye lehetővé az óvónő a gyermekek számára, hogy megismerjék a régi kismesterségek tárgyait, eszközeit, ha mód van rá a munkájuk folyamatát is figyeljék meg. (kosárkötés, seprűkészítés stb.)

Tevékenységek:

- Naposi munka, önkiszolgálás – esztétikus asztalterítés, eszközök előkészítése, elrakása.
- Foglalkozási eszközök előkészítése, elrakása.
- Aktív részvétel a csoport rendjének megteremtésében.
- Önálló tevékenységként végzett alkalomszerű megbízatások.
- Növényápolás és gondozás, gondoskodás a madarokról, termések, magok gyűjtése.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkák, ajándékkészítés.
- Maguk körül igényeljük a rendet, tisztaságot, ruháik rendben tartása, cipőjük tisztítása.
- Udvari környezet rendjének megőrzése.

A fejlődés főbb állomásai (kimenet jellemzői):

Naposi munkában:

- A gyermekek önállóan esztétikusan tudjanak teríteni.
- Az étkezés befejeztével rakjanak rendet.
- Játékelrakás után ellenőrizzék a rendet a csoportban, udvaron egyaránt.

Alkalomszerű munkavégzésben:

- Vegyenek részt a csoportszoba rendezésében díszítésében!
- Időközönként végezzenek nagytakarítást a játékok között!
- Tavasszal és ősszel segítsenek az udvar nagytakarításában!
- Föld napján a szemét összeszedése.

Növény- és állatgondozásban:

- Gyűjtögessenek terményeket, magokat!
- Segítsenek az udvari, és a szobanövények gondozásában!
- Etessék a madarakat!

Saját személyükkel kapcsolatos munkában:

- A gyermekek tudják a ruháikat rendben levetni, elrakni!
- Sáros cipőjüket keféljék le!
- Pihenés után igazítsák meg az ágyneműt, segítsenek az ágyat a helyére rakni,
- Étkezés után asztaluknál rakjanak rendet!

A terület kapcsolatai más nevelési feladatokkal:

- Foglalkozáshoz kapcsolódó munkák: eszközök kiosztása, rendben tartása, elrakása
- Környezetismeret: tapasztalatok gyűjtése cselekvően: növénygondozás, madáretetés, gyűjtögetés (magok, termések), növények ápolása, őszi betakarítás stb.
- Játék: ünnepekhez kapcsolódó feladatok: ajándékkészítés, teremdíszítés, sütemény készítése.
- Anyanyelvi nevelés: munka közben szókincsük bővül, kifejezőképességük fejlődik. (megismerkednek különböző szavakkal, azok jelentésével.)
- Gondozás: a saját személyükkel kapcsolatos munkák elvégzése: öltözés, tisztálkodás, a maguk körüli rend igénye.

Fontos, hogy gyermekeink ebben a korai időszakban érezzék a munka hasznát, értékteremtő szerepét. Ez személyiségfejlesztésük fontos eszköze, mely a játékkal és a cselekvő tanulással komplexitást mutat. A gyermekek mindennapi szükségleteinek kielégítésére törekszünk. Óvodába lépéskor a gyermekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon vannak és eltérő ütemben fejlődnek, ezért a gyermekeket egyéni képességeiknek, egyéni sajátosságaiknak megfelelően juttatjuk el az optimális szintre. Kialakítjuk az önálló testápolás, öltözködés, étkezés szokásait. A gyermekekre a munkát soha nem kényszeríthetjük rá, mert így a munka nem nyújt számára sikerélményt. A munka jellegű tevékenységek segítik gyermekeink tapasztalatszerzését, a környezet megismerését, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek készségek, tulajdonságok alakulását (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság). A gyermekek munkakedvét ne szegjük a túl könnyű vagy a túl nehéz feladattal, ez mindig fontos pedagógiai alapelvünk. Mindig a felnőtt irányításával illetve velünk közösen végezze ezt a tevékenységet, amely számára örömteli, és szívesen vállalja. Az óvodai napirendünkhöz kapcsolódó munkatevékenységek jól bővíthetők a családok otthoni munkáival.

8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

1. Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az általunk kezdeményezett tevékenységi formákban szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Intézményünkben a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermekeink képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése és rendezése. Óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermekeink cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalása, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásuk erősítése.
4. A tanulás lehetséges formái óvodánkban:
  - Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
  - Spontán játékos tapasztalatszerzés,
  - Játékos, cselekvéses tanulás,
  - A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
  - Az óvónőink által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
  - A gyakorlati problémamegoldás.
5. Óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítik a gyermekeink személyiségének kibontakozását.

Az óvónő feladatai:

- Az óvónő a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.
- Keltse fel a gyermek kíváncsiságát, elégítse ki tevékenységi vágyát (teremtse meg hozzá a feltételeket) teremtsen probléma szituációkat!
- Segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását!
- Az óvónő segítse elő, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék, differenciált feladatadással készítse a sokoldalú tevékenységre.

- Tapasztalatszerzésüket úgy irányítsa, hogy az a gondolati feldolgozást is segítse.
- Az óvónő a foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon. A játékosság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesüljön.
- A tanulás alapja az óvónő és a gyermek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyermek részvételével, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít. A tanulásirányítás a gyermekek meglévő ismereteire, folyamatos megfigyelésére épül.
- Az óvónő figyelje a gyermekek fejlődését, vegye észre a változást, ismerje el a gyermekek ötletességét, önállóságát, kitartását. Buzdításával növelje a gyerekek önbizalmát, differenciált értékelésével segítse önértékelésük fejlődését.
- Az óvónő a helyi lehetőségekhez alkalmazkodva maga választja ki, tervezi meg a saját csoportja foglalkozás-anyagát és szervezési munkaformáját (kötetlen – kötött). Az irányított tevékenységek lehetőség szerint a szabadban valósuljanak meg.

Tevékenységek:

- Önálló feladatvégzés, megfigyelés, tapasztalás, érzékelés, utánpótlás, kísérletezés.
- Együttműködés a társakkal, magatartásmódok gyakorlása.
- Egyéni élmények, tapasztalatok feldolgozása játékban.
- Otthoni megbízatások teljesítése, eszközökkel való bánásmód gyakorlása.
- Kezdeményezéseken való aktív részvétel.

A fejlődés főbb állomásai (kimenet jellemzői):

- A gyermekek többsége azonosul az óvónő által meghatározott feladattal.
- Kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikeresen megoldják.
- Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása.
- Kialakulóban van a gyermek szándékos figyelme.
- Megadott szempontok alapján önálló megfigyeléseket végeznek.
- Problémamegoldó gondolkodásuk, kreativitásuk fejlődik, a nyitott helyzetek többféle út keresésére indítják a gyermekeket.
- Együttműködnek a feladatok elvégzésében.
- Beszámolnak egyéni élményeikről, tapasztalataikról.
- Beszédük fejlett, mondatalkotásuk megfelelő.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, emlékezetük megbízhatóbbá válik.

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermekeink belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamatunk eredményeként a gyermekeink többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az óvodáskor végén belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolába, az óvodásból iskolássá szocializálódnak. A rugalmas beiskolázás az életkoruk figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdésükhöz az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres, eredményes iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermekeink hat éves koruk körül eljutnak az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányaik, megkezdődik a fogváltásuk. Testük arányosan fejlett, teherbíróvá válik. Mozgásuk összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermekeink az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelésük fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásuknak, a téri tájékozottságuknak, a térbeli mozgásfejlettségüknek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermekeinknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermekeink:

- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek; gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni; minden szófajt használnak; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak; tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő, nagy egyéni eltérések is lehetségesek, végig tudják hallgatni és megértik a másik beszédét,
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről; tudják a nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, felismerik a napszakokat; ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismereteik vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekeink szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekeink kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermekeinknél:

- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni; késleltetni tudják a szükségleteik kielégítését,
- Feladattudatuk kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamatunk célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi-lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

2014. szept. 1-jétől kötelező a 3 éves kortól való óvodába járás és hatályba lépnek az ezzel kapcsolatos kivételekkel kapcsolatos jogszabályok /8.§(2)/

4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeink iskolai kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Hátrányos helyzetűek felzárkóztatási stratégiái:

- Ismerje meg az óvónő a gyermeket már a családban!
- Vegye fel, és folyamatosan tartsa a kapcsolatot a gyermekorvossal, védőnővel!
Készítsen személyiséglapot a gyermekről!
- Különös figyelemmel kísérje óvodai életüket!
- Ismerje meg szokásaikat, kedvelt tevékenységeit, figyelje meg viselkedését adott szituációban, és a gyermekek között elfoglalt helyét!

A megfigyelési szempontokat a Kudarc nélkül az iskolában c. könyv 2. sz. melléklete szerint készítjük el. A fejlesztő programot Porkolábné Dr. Balogh Katalin munkája alapján kívánjuk megoldani, a fejlettségmérő lapok alkalmazásával.

(Kudarc nélkül az iskolában 41. oldaltól 64. oldalig, valamint a 3. számú melléklet)

A tanulás jelen van az óvodai életük minden területén. A játék és a tanulás összekapcsolódik az óvodánkban, mivel a gyermekeink játék közben észrevétlenül tanulnak. A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozásaink rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekekhez. A tanulás tartalmát a gyermekeink közvetlen természeti és társadalmi környezetéből szerzett tapasztalatok és ismeretek útján szerzik meg, de ez nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó, az általunk kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Ezek az ismeretek nem kész dolgok, amelyeket óvodásaink átvesznek, hanem egy folyamat eredményei. Tevékenység közben tapasztalatot szereznek a gyerekek a tárgyi világról és az emberi viszonyokról. Játékukban a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelenik meg, a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja. Az önfelelt játékok kommunikációra ösztönzi őket. Ezáltal gyarapodik szókincsük, tökéletesedik beszédtechnikájuk. Játék közben egyszerre több érzékszervvel vesznek részt a tapasztalatszerzésben. A játékot a tanulás legfontosabb, de nem kizárólagos színterének tekintjük. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljanak a gyermekeink. Munkánk hatékonyságot mindig meghatározza a gyermek motiváltsága, a belső késztetése. Óvodás gyermekeink iskolához való pozitív viszonyának kialakulásában nagy jelentőséggel bír a társaktól, nevelőktől elcsent tanulási technikák elsajátítása. Ezáltal tökéletesedik a gyermekeink megfigyelőképessége, munkaalkalmassága, önállósága, kitartása, problémamegoldó gondolkodása, együttműködési készsége. A sikerélmény erősíti önbizalmukat és bátorságukat.

Óvodánkba a felvétel keletkezése a következők alapján történik:

- Óvodai felvétel – beiratkozás,
- Óvodai átvétel – másik intézményből,
- Előfelvétel, ha nevelési év folyamán tölti be a gyermek a 3. életévét.
- Bölcsődéből év közben is felvesszük a 2 és fél éves gyerekeket.

A szülő gyermeke felvételét, átvételét bármikor kérheti, gyermekeik felvétele folyamatos.

Óvodánk gyermekei elsősorban a körzetünkből érkeznek, de a szülők kérésére más körzetből is jelentkezhetnek. Felvételükről és átvételükről mindenkor az óvoda vezetője dönt.

Elsőbbséget élveznek a felvétel tekintetében a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos családok gyermekei.

Az óvodánkba felvett gyerekek csoportba való beosztásáról a szülők igénye és az óvodapedagógusok véleményének figyelembe vétele mellett az óvodavezető dönt. Az integrációt elősegítő csoportalakításnál az óvoda vezetője figyelembe veszi az arányos elosztást.

Óvodánkban a gyermekeink fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük, és nyomon követjük, így óvodáskor végére eljutnak a lassú átmenetnek abba az állapotába, hogy iskolába léphetnek.

Gyermekeink abban a nevelési évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévüket betöltik, illetve legkésőbb az azt követő nevelési évben tankötelessé válnak. Azok a gyermekek, akiknek esetében a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesülnek ellátásban és ezt követően válnak tankötelessé.

Az intézményünkbe járó gyermekek, ha az iskola alkalmassághoz szükséges fejlettséget korábban elérik, akkor abban a nevelési évben a szülők kérelmére, a szakértői bizottság véleménye alapján hatéves koruk előtt megkezdhetik iskolai tanulmányaikat.

A tankötelezettség kezdetéről óvodánk vezetője dönt.

Minden esetben figyelembe veszi a következőket:

- a gyermekek fejlettségi szintjét, iskolaérettségét,
- a szülő igényét, kérelmét,
- a csoportban dolgozó óvodapedagógusok véleményét, javaslatát,
- iskolaérettségi vizsgálat eredményét,
- szakértői bizottság döntését.

Amennyiben óvodásaink a fenti kritériumoknak megfelelnek, ezt az intézmény vezetője az óvodai szakvéleményben, írásban rögzíti, mellyel igazolja az iskolaérettségre vonatkozó állásfoglalásunkat. Ettől eltérő esetben szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezi a vezető a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapításának céljából annak eldöntésére, hogy augusztus 31.-éig, a hatodik, illetve hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet-e további óvodai nevelésben.

Pedagógiai Programunk fontos célja a nevelés-oktatás eszközeivel a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek képességeinek felismerése és gondozása:

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek,
- kiemelten tehetséges gyermekek,
- gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése.

Nevelő munkánk során gondoskodunk a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségüknek kibontakoztatásáról. Ennek érdekében mindent megteszünk, melynek során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésüknek ütemét, szociokulturális helyzetét.

A különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk a nevelést segítő más szakemberekkel, így segítve a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségek előfordulását megelőzhetjük korai felismeréssel, és megfelelő fejlesztő eljárásokkal minimálisra csökkenthetjük, megszüntethetjük ezeket, a problémákat. Hangsúlyt fektetünk az okok feltárására, a tünetek differenciált megszüntetésére.

Óvodába lépéskor az értelmi képességeket meghatározó funkciók fejlettségi szintjéről is tájékozódunk. Az észlelt hiányosságokat, zavarokat a gyermekek személyi lapján jelöljük.

Fejlesztésüket komplex módon valósítjuk meg, kihatva az egész személyiségükre. Egyszerre és egymással kölcsönhatásban kell érzékelnünk és fejlesztenünk a gyerekek beszédét, a megismerő tevékenységét, az érzelmeit, az akaratát, a mozgását, illetve a magatartási problémáit.

A nehézségekkel küzdő óvodásaink sajátos szükségleteit, problémáit a differenciálás sokszínű eszközeivel fejlesztjük, így biztosítva számukra az esélyegyenlőséget.

Gyermekeinket csak annyira terheljük, amennyire képesek, és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szükségük van. Mi csak az önállósághoz vezető utat mutatjuk meg.

A problémák megoldását a komplexitás jellemzi, együttműködve a családokkal, tiszteletben tartva azok intimitását, erősítve a családi nevelés fontosságát.

A kialakult előítéletek megszüntetése és az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése, a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőségek megteremtése nevelési alapelvük.

Céljaink:

- a hátránykompenzációval az esélyegyenlőség, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek segítése,
- a gyermekeket megillető jogok érvényesítése.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeink gondozásában, fejlesztésében minden óvodapedagógusunk részt vesz, de fejlesztőpedagógusaink tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír, többletfeladat hárul rájuk ezen a téren.

Prevenációs feladataink, közé tartozik, hogy a súlyos eltérést mutató gyermekeknél, a csoportban dolgozó óvónők javaslatára, közös megfigyeléseink alapján, a fejlesztőpedagógusaink által kidolgozott helyi szempontsor kritériumai szerint, a lemaradt, hátrányokkal küzdő gyermekeket fejlesztő pedagógusaink differenciált fejlesztésben részesítsék. (ehhez nekik van kompetenciájuk).

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek mellett, feladatunk a tehetséges gyermekek felismerése, segítése, képességeiknek kibontakoztatása, szükségleteiknek kielégítése, kreativitásuk segítése, személyiségük pozitív irányú segítése. A differenciálás módszerét alkalmazzuk a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, lehetőséget adunk az önmegvalósításra.

Minden területen lehetnek tehetségek, ezt a megfigyeléseink hozzák felszínre. Bizonyítási lehetőséget teremtünk számukra, és teret nyitunk a további fejlődésükhöz.

Külön figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos gyermekek felzárkóztatására, fejlesztésére. A szülőkkel való foglalkozás, tanácsadás, egy-egy nevelési helyzetben való segítségnyújtás kiemelt jelentőségű.

X. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Óvodánk prevenciós, feltáró és problémákat, megszüntető tevékenységet végez. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink nevelési munkánk szerves részét képezik. Biztosítanunk kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, melyeket az intézményünk számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek és helyi rendelkezések előírnak. A gyermekek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, kiemelten figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására és a hátrányok kompenzálására. Egyre több óvodánkban a nevelési és társadalmi gondokkal küzdő, felborult családokban élő, illetve szülő nélkül maradt gyermekek száma. Ők, a teljes és kiegyensúlyozottabb életet élő társaikkal szemben hátrányban vannak. Az esetleges sérülések, hiányok, traumák náluk pszichés zavarokat okozhatnak, melyek játékukban, viselkedésükben megmutatkozhatnak, és negatívan befolyásolhatják személyiségük alakulását. Az észrevehető jelekre figyelve abból adunk többet a gyermeknek, a családnak, amiből hiányuk van. A rendellenesség, a másság észrevétele fontos, a gyökereket megkeresve, az adódó tennivalókat végrehajtva tudunk testileg-lelkileg ép, boldog gyermekeket nevelni. Olyan légkört teremtünk, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön. Hatékony nevelőmunkára törekszünk, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink normál első osztályban kezdjék meg iskolai tanulmányaikat. Óvodánk mindent megtesz a gyermekeink esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, mind a személyi, mind pedig a személyi ellátottságát illetően. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink szüleit megilleti az a jog, hogy gyermekeik óvodába járatásához a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint anyagi támogatást kapjanak.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- A szülő, a családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony,
- A szülő, a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága,
- Az elégtelen lakáskörülmények/szegregációban élnek,
- A védelembe vétel.

Hátrányos helyzetű az a rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül 1 fenn áll.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül 2 fenn áll, és a védelembe vett gyermek.

A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek feltérképezése kiemelt feladatunk, a fokozottabb gondoskodás és segítség érdekében. A szülőnek kötelessége lehetőséget teremteni arra, hogy gyermeke teljesíteni tudja kötelességeit az intézménnyel együttműködve, és kísérje figyelemmel gyermeke előmenetelét. Biztosítania kell gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, és a gyermek mulasztásával kapcsolatos szabályokat is be kell tartania. A szülőnek gyermeke távollétét minden esetben igazolnia kell a házirendünk és a hatályos jogszabályok és helyi rendelkezések szerint.

Elhanyagolást jelent, ha a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermeke alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmakat okozhat, vagy ezeknek veszélyével fenyegethet bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás, biztonságos körülmények, amelyek veszélyt jelentenek vagy jelenthetnek a gyermeke egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Ezen belül az érzelmi elhanyagolás is nagy gondot jelent, amely nem más, mint érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése és elutasítása, és a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú ideig tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.

Kiemelten figyelünk a fizikai elhanyagoltságra, amely alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ezek közé sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A legsúlyosabb véték a gyerekekkel szemben a fizikai bántalmazás, amely sérülést, fájdalmat okoz a gyermeknek. Az a szándékos cselekedet vagy gondatlanság (ütés, rázás, mérgezés...stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár...)

Ennek megítélésakor figyelembe kell vennünk, hogy milyen mértékben vannak meg ezek a feltételek a családokban.

Minden olyan mulasztás vagy baj, amely a szülő felelőtlenségéből, nemtörődömségéből adódik, amelynek során jelentősen árt gyermeke egészségének, vagy lassítja, akadályozza szomatikus-, mentális- és érzelmi fejlődését, az együtt jár a gyermek veszélyeztetésével. Ebben az esetben az intézmény köteles a szakszolgálatok felé azt jelezni.

A gyermekvédelmi feladatokat az intézményvezető megbízásából a gyermekvédelmi felelős irányítja és szervezi.

A gyermekvédelmi felelősünk segíti az óvónők munkáját a gyermekek védelme érdekében. Betartja és betartatja a gyermekek jogait, az őket érintő döntésekben a mindenkifelett álló érdekeiket képviseli. Óvodánkban a gyermekvédelmi tevékenységet az intézményi gyermekvédelmi felelős hangolja össze.

Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a családdal és a gyermekekkel kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét. Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.

Általános feladatok:

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését.
- Módja: rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, kapcsolat a védőnővel valamint a család és gyermekvédelmi szolgálattal.
- Új óvodások beilleszkedését minél zökkenő mentesebbé tenni.
- Módja: szülővel történő beszoktatás, vegyes csoportban együtt játszhat, tevékenykedhet testvérével, rokonával, ismerősével. A beilleszkedés előtt kiemelten ajánlott a családlátogatás a csoport óvónői számára.
- Meg kell ismerni minél jobban a családot és a gyermeket
- Módja: a gyermeket folyamatosan figyelni kell, személyiséglapot kell felfektetni és anamnézist elkészíteni.
- A problémákat időben kell jelezni, s ha szükséges szakember segítségét kell kérni.
- Módja: Év elején a felmérés elvégzése a kompenzáció elkezdése terv alapján.
- Elő kell segíteni a tehetséggondozást, illetve megvalósítani.
- Módja: A csoportokban a nap folyamán, különös tekintettel a délutáni időszakra, illetve amikor két óvónő tartózkodik a csoportban.

- Szociális szolgáltatások megszervezése.
- Módja: A Vöröskereszt ruha akcióiba való bekapcsolódás. Gyermekétkeztetési Alapítványtól segítség a rászorultaknak. Segélyek biztosítása a rászorulók részére. Óvodai alapítványtól ajándécsomagok kiosztása
- Egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolítása, szükség esetén-soron kívül is.
- Módja: A gyermekorvos segítségével illetve szakorvosok bevonásával.
- Figyelemmel kell kísérni a rendszeres óvodába járást és intézkedni, ha hiányzik a gyermek. (családlátogatás)
- Módja: az óvodavezető – felszólító levél elküldése, jegyző – ha a felszólító levélre sem jár rendszeresen
- Az integrált nevelést elősegíteni a gyermekek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
- Módja: szakemberek biztosítása, logopédus biztosított, gyógypedagógus fejlesztő pedagógus

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Fogadó óra keretében lehetőséget ad szülők számára a problémák megbeszélésére.
- Probléma esetén, a gyermekvédelmi feladatokat, ellátó intézményeket felkeresi.
- Figyelemmel kíséri a jogszabályokat, az önkormányzat ehhez kapcsolódó rendeleteit.
- Munkájáról folyamatosan tájékoztatja a nevelőtestületet, az óvoda vezetőjét,
- Törekszik a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel közvetlen kapcsolatra.
- Feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet mielőbbi felismerését, keresse a segítségnyújtás lehetőségét,
- Nyilvántartást vezet, feljegyzéseket készít,
- Munkáját a vonatkozó jogszabályok értelmében végzi,
- Figyelemmel kíséri a változásokat, az érvényes jogszabályok, törvények betartását.

A nevelőtestület feladatai:

- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését,
- Elősegítjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését,
- Törekszünk a családokkal, a minél közvetlenebb kapcsolatot kialakítására.
- Probléma esetén jelzést teszünk a gyermekvédelmi felelősnek.
- Előítéletektől mentesen közelítünk a családok felé,
- Felkeltjük a gyermekek és a szülők közösségében a szociális érzékenységet, megértetjük velük a másságot és elfogadtatjuk velük,
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket felismerjük, kompenzáljuk azokat, ha szükséges szakemberek segítségét kérjük,
- A rendelkezésére álló eszközökkel segítjük a gyermek családban történő felnevelését.

Az óvodavezető feladatai:

- Az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős, a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást, az óvoda vezetője útján továbbítja a családvédelemmel foglalkozó intézményeknek, gyermek és ifjúságvédelemmel foglalkozó szervezeteknek, a gyermek veszélyeztetettségének feltárása, illetve megszüntetése céljából.
- Az óvodapedagógus, illetve a nevelőmunkát segítő alkalmazott haladéktalanul értesítse az óvoda vezetője útján az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, ha megítélése szerint a gyermek súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet, vagy került.
- A vezető felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is.
- Az óvodavezető fő feladata a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

A gyermeki jogok érvényesülése óvodánkban, a nevelésben részt vevő minden dolgozónkon és az őket nevelő családokon múlik. Kötelességünk mindent megtenni a vonatkozó törvényi előírások betartásáért és betartatásáért, így biztosítva gyermekeinknél az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

XI. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI

- Óvodánkban integráltan, a többi gyermekkel együtt történik a SNI gyermekek nevelése.
- Olyan környezet kialakítására kell törekedni, amely a másságot elfogadja, a próbálkozásokat, eredményeket értékeli.
- Figyelembe vesszük a fogyatékoság jellegét, súlyosságát, terhelő állapotot. Egyes területeken megmutatkozó teljesítmények gondozása kiemelt feladatot ró a nevelőre. Törekedni kell a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására.
- A nevelés hatására a sérülés arányában a SNI gyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek.
- Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését szolgálja csoportos kiscsoportos vagy egyéni formában.
- Ennek érdekében sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása, alkalmazása szükséges, indokolt lehet speciális segédeszközök használata.
- Folyamatos feladatot jelent a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használata és megőrzésre nevelés. Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A fejlesztés rövidtávú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Szorgalmazzuk, hogy a vizsgálat lehetőleg minél előbb történjen meg ezeknél a gyermekeknél.
- A vizsgálatról küldött szakértői véleményben szerepel a sérülés fajtája, jellege, súlyossága, megjelöli a fejlesztésre jogosult intézményt, a kompetens személyeket, a fejlesztés formáját, időkeretét stb.
- A kapott diagnózis alapján kezdhető el a gyermek speciális óvodai fejlesztése. Egyéni Fejlesztési Naplót vezet a gyógypedagógus, logopédus az óvónővel együtt, melybe a konkrét foglalkozások időpontja, anyaga kerül.

1. Óvodánkba integrálható SNI gyermekek köre:

- Enyhe testi fogyatékos, mozgáskorlátozott (kivéve kerekesszékes)
- Hallássérült, akinek a beszédterületben működő hallása van (pl. hallókészülékkel)
- Enyhe értelmi fogyatékos
- Középsúlyos értelmi fogyatékos
- Beszédhibás, megkésett beszédfejlődésű
- Autista

2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladatai:

1. Az enyhe testi fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermeknél a mozgás-szervrendszer veleszületett, vagy szerzett károsodása, vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A mozgáskorlátozott gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerveztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.

A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az óvodában biztosítani kell – a gyermek állapotának megfelelően az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgást – és életteret, szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

2. A hallássérült – siket – nagyothalló gyermekek halláskárosodása miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmaradhat, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét. Így korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében a gyermek egész személyisége megváltozhat.

A súlyos következmények csökkenthetők a legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi – egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazásával. A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a korai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van, ami nagymértékben függ a hallásállapottól, a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó speciális pedagógia feladata az aktív nyelvhasználat építése. Fejleszteni kell a beszédértést, szájról olvasást, érthető kiejtésre nevelést, grafikus megerősítést.

3. Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodáskorúakkal történő együttnevelés az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél. Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerinti folyamatos gyógypedagógiai, illetve fejlesztőpedagógiai megsegítéséről kell gondoskodni!

4. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek óvodai nevelése az időben elkezdett korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe véve olyan képességfejlesztést kell megvalósítani, mely kellő időt, alkalmat biztosít az alapmozgások kialakítására, fejlesztésére, a beszédindításra, a minimális kontaktust, kooperációs készség, beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére, a grammatikai rendszer kiépítésére, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az adekvát játékhasználat elsajátítására a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál a rendszerességre nevelésnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek van kiemelt szerepe. A szociabilitás – az egymáshoz való közeledés, az egymás melletti tevékenység – fejlesztése a csoportos foglalkozásokon valósul meg.

5. A beszédhibás – megkésett beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság) illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási vagy magatartási zavar miatt eltérően fejlődhet.

Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánozó képesség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuo-motoros koordinációs készség fejlesztése alapozhatja meg a tanulási zavarok megelőzését speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia, prevenció, diszkalkulia prevenció, grafo-motoros fejlesztés)

6. A pervazív zavarban szenvedő – autisztikus – autista kisgyermek minél korábbi diagnózist követő habilitáció-terápiája megelőzheti a kóros viselkedési szokások kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját.

Ennek eredményeként – ha mentális szintje megengedi – óvodába lépésekor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de funkcionálisan használt, vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral (amely lehet beszéd, vagy alternatív kommunikáció).

A szociális interakció csecsemőkori szintjét segítséggel használja és szociális helyzetekben az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függő szinten, rendelkezhet.

Az óvodai fejlesztés fő célja: viselkedés- és kognitív terápia.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében a szülőket is bevonva, a természetes élethelyzetek kihasználódnak a fejlesztésre, az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használatát is elváró, egyénileg motiváló, speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módon.

Az óvodai fejlesztés minden esetben pszichológiai képességmérés, a fejlődési szint és a szociális adaptáció követése alapján, egyéni tervekkel történik, speciális módszerek és eszközök használatával, egyéni fejlesztési helyzetekben megalapozva.

Speciális módszerekben képzett szakember bevonása szükséges.

XII. BÖLCSŐDE

A bölcsőde definíciója, funkciói:

- A bölcsőde a közös igazgatású közoktatási intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében, szervezetileg az óvodához tartozó önálló szakmai egységként - csoportként működik.
- A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény.
- Ha a gyermek 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4 évének betöltését követő augusztus 31.-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.
- A bölcsőde végezheti a sérült gyermekek korai habilitációs és rehabilitációs célú nevelését és gondozását is.
- A bölcsődei ellátás keretében a törvény szerinti szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt.
- A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődei ellátás megszűnik:

- A bölcsődei nevelési év végén, ha a gyermek a 3. évét betöltötte,
- Ha a gyermek a 3-4, illetve sérült gyermek esetében a 6 éves kort.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A bölcsőde gondozás-nevelés keretében segíti a kisgyermekek testi és pszichés szükségleteinek kielégítését, fejlődését.

A bölcsődei gondozás-nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

Tevékenységét a gyermeki és szülői jogok, kötelességek messzemenő figyelembevételével végzi.

Alapelvek:

- A gondozás és nevelés egységének elve
- Az egyéni bánásmód elve
- Az állandóság elve
- Az aktivitás és önállóság segítségének elve
- A pozitívumokra támaszkodás elve
- Az egységes nevelő hatásokra támaszkodás elve
- A rendszeresség elve
- A fokozatosság elve

A bölcsődei gondozás-nevelés feladatai:

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése,
- Érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése,
- Megismerési folyamatok fejlődésének segítése

XIII. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK NYILVÁNOSSÁGA

A nevelési, illetve a pedagógiai programunkat nyilvánosságra kell hozni.

Minden tanév első szülő értekezletén az új gyermekek szüleinek a vezető óvónő, és a már óvodába járó gyermekek szülei részére a csoport óvodapedagógusai adnak felelevenítő tájékoztatást a Pedagógiai Programról.

Ez a dokumentum megtalálható az óvodavezetői irodában, a program kivonatos formában pedig minden csoportban a szülők, érdeklődők rendelkezésére áll.

XIV. PEDAGÓGIAI MUNKA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ELLENŐRZÉSÉNEK RENDJE

Külső ellenőrzés-értékelés rendje:

- Fenntartónk kötelezettsége és joga, hogy értékelje a nevelési intézményünk Pedagógiai Programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munkánk eredményességét.
- Intézményünk vezetője a pedagógiai munkáért való felelőssége körében szakmai ellenőrzést indíthat az intézményben végzett nevelő munkával kapcsolatosan, óvodapedagógusaink munkája színvonalának külső szakértővel történő értékelése céljából.

A köznevelési intézmény ellenőrzése lehet:

- Pedagógiai-szakmai,
- Törvényességi,
- Hatósági.

Belső ellenőrzés-értékelés rendje:

- Az ellenőrzésére jogosultak felelősség- és hatásköre:
  1. Óvodavezető: az óvodában folyó valamennyi tevékenységet ellenőrizheti.
  2. Óvodavezető-helyettes: az intézményvezető által rögzített és rábízott feladatokat végzi el.
  3. Munkaközösség-vezetők: az adott nevelési területhez kapcsolódóan látják el feladataikat, a munkaközösség munkatervében meghatározottak szerint.

Az óvodavezető az évente ismétlődő, munkakörönkénti értékelésen - ellenőrzésen felül a Pedagógiai Program felülvizsgálatához, módosításához igazodva ellenőrzi mindenre kiterjedően, átfogóan az óvodapedagógusok minőségi pedagógiai-szakmai tevékenységét.

Az óvodavezető teljes körű ellenőrzése kiterjed az óvoda valamennyi dolgozójára:

- Az óvónő fejlesztő munkájára, nevelő munka hatékonyságára, a pedagógiai program és az éves munkaterv gyakorlati megvalósítására, színvonalára.
- Gyermekkel való kapcsolatára.
- Az azonos csoportban dolgozó óvónők együttműködésére.
- Az óvónő-dajka együttműködésére.
- A gyermekcsoport szokás-, szabály rendszerére.
- A gyermekcsoport fejlettségi szintjére.
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjére.
- Az óvoda környezeti nevelésére.
- A neveléssel összefüggő adminisztrációs tevékenységre.
- A szülőkkel való kapcsolattartásra.

Ellenőrzési lehetőségei:

- Tervszerű, előre megbeszélte szempontok szerinti ellenőrzés
- Spontán, alkalmi szerű ellenőrzés.

XV. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATA

A Pedagógiai Programunk beválását az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban vizsgáljuk.

A program vizsgálata, értékelése kiterjed:

- Dokumentum vizsgálatára, a használhatóság eredményességére,
- A hatályos törvényi előírásokra,
- Dokumentum felépítésére, tartalmára, belső logikájára,
- A kiválasztott értékeink beválására,
- A nevelőmunkához kapcsolódó dokumentumokra,
- A gyermekvédelmi feladatok megvalósulására, a gyermeki jogok érvényesülésére.

Vizsgáljuk a program:

- Használhatóságát a mindennapi nevelőmunkában, hatását a gyermekekre.
- Megjelennek-e a tervezett nevelő-fejlesztő tartalmak.
- A program milyen eredményeket hozott a szocializáció terén a kommunikációban.
- Mennyire biztosította a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit.
- Hatását a nevelőtestületre, azonosultak-e a nevelők a programmal.
- Hogyan befolyásolta az óvónők munkakedvét, pedagógiai munkáját.
- Hatását a szülőkre és a családok igényeire.
- Hatását a környezetre, és az óvodakép kialakítására.

Programunk eredményességének mutatója az, hogy óvodapedagógusaink magukénak érzik, és napi szinten alkalmazzák a benne foglaltakat.

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvónő részt vesz.

A szakmai dokumentumok ellenőrzésében a munkaközösség vezetők meghatározott szempontok szerint - a sajátosságok kiemelésével - aktívan közreműködnek.

A pedagógiai értékelést újfajta szemléletmóddal közelítjük meg, melynek elengedhetetlen része az önképzés és továbbképzés, a speciális ismeretek elsajátítása, tudatosítása érdekében.

XVI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK:

Elfogadta a nevelőtestület:

Névsor	Aláírás
1. Csizmazia Tamara	
2. Haizler Ákosné	
3. Frankné Lukács Ágnes	
4. Horváthné Gábrriel Éva	
5. Kiss Teréz	
6. Kóbor Balázsne	
7. Kökösy Sándorné	
8. Krukicsné Gulyás Andrea	
9. Kutrovits Andrea	
10. Labanczné Ecker Bernadett	
11. Némethné Horváth Andrea	
12. Némethné Munczi Mónika	
13. Pirosné Maróthi Gabriella	
14. Rabiné Horváth Nóra	
15. Wellner Béláné	

Dátum: Csepreg, 2014. január 2.

Jóváhagyta az óvoda vezetője:

Dátum: Csepreg, 2014. január 2.

Egyetértését nyilvánította a fenntartó:

Dátum: Csepreg, 2014. január 2.

XVII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Jelen formátumban a Csepregi Óvoda És Bölcsőde KIKI Pedagógiai Programja 2013. szeptember 1-jétől lép hatályba, és határozatlan időre szól.

Módosítás megtörtént 2014. január 1. figyelembe véve a Köznevelési Törvény hatályos jogszabályait, változásait.

A program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változások,
- Szakmai indokok,
- Szülői igények.

A pedagógiai program módosítása akkor valósulhat meg, ha a nevelőtestület vagy a szülők (50%+1 fő) módosítási kérelmüket az óvodavezetőnek írásban benyújtják.